

Siket Judit

A SZABÁLYSÉRTÉSI JOG ALAPJAI

Siket Judit:
A szabálysértési jog alapjai

Készült
a Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kara
Közjogi Intézetében.

Intézetvezető:
Csink Lóránt
egyetemi tanár

Siket Judit

**A szabálysértési jog
alapjai**

Iurisperitus Kiadó
Szeged, 2025

Fundamenta Fontium Iuris Publici

Sorozatszerkesztő:
Csink Lóránt

© *Siket Judit*, 2025

2. átdolgozott, hatályosított kiadás

Lezárva: 2025. szeptember 1.

Műszaki szerkesztő:
Kovács Ildikó

Felelős kiadó:
Görög Márta
dékán

ISSN 2786-1376
ISBN 978-615-6268-53-2 (pdf)

Tartalom

Előszó	9
I. Rész. A szabálysértés jogintézménye, történeti fejlődése, a felelősség egyes kérdései, jogkövetkezmények	10
1. Fejezet. A szabálysértési jog helye a jogrendszerben, viszonya a közigazgatási joghoz és a büntetőjoghoz	11
Ellenőrző kérdések	13
2. Fejezet. A szabálysértés jogintézményének hazai fejlődése.....	14
Ellenőrző kérdések	19
3. Fejezet. A Szabs. tv. alkalmazhatósága: személyi, tárgyi, szervei, időbeli és területi hatályra vonatkozó rendelkezések.....	20
Ellenőrző kérdések	22
4. Fejezet. A szabálysértés fogalma.....	23
Ellenőrző kérdések	26
5. Fejezet. A szabálysértésért való felelősség.....	27
5.1. A felróhatóság	27
5.2. A nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elvének érvényesülése.....	28
5.3. Büntethetőséget kizáró okok.....	28
Ellenőrző kérdések	30
6. Fejezet. A szabálysértés miatt kiszabható jogkövetkezmények: büntetések és intézkedések.....	31
6.1. A büntetések kiszabásának és az intézkedések alkalmazásának általános szempontjai.....	31
6.2. Büntetések.....	33
6.2.1. A szabálysértési elzárás.....	34
6.2.2. A pénzbírság	35
6.2.3. A közérdekű munka	37
6.3. Intézkedések	38
6.3.1. A járművezetéstől eltiltás.....	38
6.3.2. Az elkobzás	39
6.3.3. A kitiltás.....	40
6.3.4. A figyelmeztetés	40
Ellenőrző kérdések	42

7. Fejezet. A halmazati büntetés és ismételt elkövetés.....	43
7.1. A halmazat	43
7.2. Az ismételt elkövetés	43
Ellenőrző kérdések	45
8. Fejezet. Az elévülés, mentesülés a hátrányos jogkövetkezmények alól.....	46
8.1. A szabálysértésért való felelősség megállapíthatóságának elévülése ...	46
8.2. A szabálysértési elzárás, a közérdekű munka, a pénzbírság és a helyszíni bírság végrehajthatóságának elévülése	46
8.3. Mentésülés a hátrányos jogkövetkezmények alól.....	46
Ellenőrző kérdések	47
II. Rész. A szabálysértési eljárás	48
9. Fejezet. A szabálysértési eljárás szabályozása, alapelvek a szabálysértési eljáráshoz.....	49
9.1. A szabálysértési eljárás szabályozásának jellege	49
9.2. Az eljárásjogi szabályok alkalmazása.....	50
9.3. A szabálysértési eljárás alapelvei	50
9.3.1. A fair eljárás, a tisztességes eljáráshoz való jog.....	50
9.3.2. A hivatalbóli eljárás elve	51
9.3.3. Az ártatlanság védelme	52
9.3.4. A védekezéshez való jog.....	53
9.3.5. A nyelvhasználat joga.....	54
9.3.6. A jogorvoslathoz való jog	54
9.3.7. A szabálysértési felelősség elbírálásának elve.....	54
Ellenőrző kérdések	54
10. Fejezet. A szabálysértés miatt eljáró szervek	56
10.1. Történeti visszatekintés.....	56
10.2. A szabálysértési hatósági hatáskörök megosztása	57
10.3. A szabálysértési hatóságok hatásköre, illetékessége.....	58
10.4. A bíróság hatásköre és illetékessége.....	60
10.5. Az ügyész részvétele a szabálysértési eljárásban.....	61
Ellenőrző kérdések	62
11. Fejezet. A szabálysértési eljárásban résztvevő személyek.....	63
11.1. Az eljárás alá vont személy.....	63
11.2. Az eljárás alá vont személy képviselője.....	64
11.3. A sértett.....	65
11.4. A sértett képviselője	66
Ellenőrző kérdések	67

12. Fejezet. A szabálysértési hatóság előtti eljárás	68
12.1. A szabálysértési eljárás megindítása, az eljárási akadályok, eljárási határidő	68
12.2. Kártérítés érvényesítése a szabálysértési eljárásban	69
12.3. Érdemi döntéshez vezető eljárás	70
12.3.1. Eljárás meghallgatás nélkül	70
12.3.2. Tárgyalás tartásával való eljárás	71
12.4. Az elzárással is büntethető szabálysértések speciális eljárási szabályai	72
12.4.1. Az előkészítő eljárás	72
12.4.2. A bíróság meghallgatás nélküli eljárásban hozott határozata	72
12.4.3. Tárgyalás tartásával való eljárás	73
12.5. A bíróság elé állítás	73
12.6. A helyszíni eljárás	74
12.7. A fiatalkorúak szabálysértéseire vonatkozó rendelkezések	75
12.8. Becsületsértési ügyekre vonatkozó külön rendelkezések	76
Ellenőrző kérdések	76
13. Fejezet. A bizonyítás a szabálysértési eljárásban	78
13.1. A bizonyítás elvei	78
13.2. A bizonyítási eszközök	79
13.2.1. A tanúvallomás	80
13.2.2. A szakértő és a szakvélemény	81
13.2.3. A tolmács	82
13.2.4. Az eljárás alá vont személy vallomása	83
13.2.5. A szembesítés	83
13.2.6. A tárgyi bizonyítási eszközök	83
13.2.7. A szemle	84
Ellenőrző kérdések	84
14. Fejezet. A szabálysértési hatóság, a bíróság érdemi döntése	86
Ellenőrző kérdések	87
15. Fejezet. Jogorvoslat a szabálysértési hatóság, a bíróság határozata ellen	88
Ellenőrző kérdések	89
Felhasznált és ajánlott irodalom	90

Ábrák és táblázatok jegyzéke

Ábrák

1. ábra: A szabálysértési jog a büntetőjog és a közigazgatási jog határterületén ..	12
2. ábra: A szabálysértési jog fejlődése évszámokban	14
3. ábra: A hatályos szabálysértési törvény hatálya	22
4. ábra: Jogerősen elbírált normasértések 2020–2024.	25
5. ábra: Szabálysértési szankciók 2020–2024.	41
6. ábra: Szabálysértési hatóságok és a bíróság az 1968. évi I. törvénytől napjainkig	57
7. ábra: Illetékességi okok	61
8. ábra: A szabálysértési eljárásban résztvevő személyek	63
9. ábra: A szabálysértési eljárás megindításának feltételei	68
10. ábra: A szabálysértési eljárás típusai	70
11. ábra: Bizonyítási eszközök, bizonyítékok a szabálysértési eljárásban	79
12. ábra: A szabálysértési hatóság határozatának tartalmi és formai követelményei	87

Táblázatok

1. táblázat: A szabálysértési jog fejlődésének legfontosabb állomásai a Kiegyezést követően	18
2. táblázat: Szabálysértési felelősség megállapítására irányuló eljárások 2020–2024.	25
3. táblázat: A közigazgatási szabályszegések, szabálysértések és a bűncselekmények jogkövetkezményei	31
4. táblázat: Egyes közlekedési szabálysértések esetén kiszabható pénzbírság kötelező mértéke	36
5. táblázat: Egyes szabálysértési szankciók alkalmazásának gyakorlata 2020–2024.	41
6. táblázat: Ismételt elkövetés jogkövetkezményei	44

Előszó

Tisztelt Hallgatók!

A közigazgatási jog különös részének oktatásában, az egyes szakigazgatási eljárások tanulmányozása sorában kiemelt helyet foglal el a szabálysértési jogterület alapvető elemeinek megismerése. Joggal merülhet fel a kérdés, hogy a büntetőjoghoz ezer szállal kötődő szabálysértési jogot miért soroljuk a közigazgatási jog különös részének témakörei közé. A válasz egyszerű: a szabálysértési jogot alkalmazó szervek döntő többsége közigazgatási szerv, és alapvető ismérvei a közigazgatási jogi szankciónan fogalmi rendszerébe illeszkednek. A szabálysértési jog a büntetőjog és a közigazgatási jog határterülete, ugyan az utóbbi időben erősödött a szabálysértési jogterület 'kriminalizálása', közigazgatási jogi kötődését mégsem veszítette el. A szabálysértési eljárásra a hatósági eljárásjogi kódex hatálya ugyan nem terjed ki, azonban, amint látni fogjuk, a szabálysértési ügyekben eljáró szervek számos olyan eljárási cselekményt fogyanatosítanak, amelyek hasonlóságot mutatnak a hatósági eljárási cselekményekkel.

A kötet nem vállalkozik arra, hogy a szabálysértési jog büntetőjogi gyökereit feltárja, célja pusztán az, hogy egy rátekintést nyújtson a jogterületre, hangsúlyozva a közigazgatási jogi kötődéseit. Nem tekinti feladatának azt sem, hogy tárgyalja az egyes tényállásokat, azokból csupán az alapvető dogmatikai ismeretek könnyebb érthetősége érdekében hoz példákat. Céлом a tansegédlet összeállításával kettős: egyrészt a közigazgatási szervezeti jogi és hatósági eljárásjogi ismeretek felfrissítése, a hatósági eljárásjog és a szabálysértési jog egyes jogintézményeinek párhuzamba állítása, másrészt pedig a szabálysértések és a szabálysértési eljárás egyes kérdéseinek feldolgozása annak érdekében, hogy a szabálysértési jogeseteket értő módon tanulmányozhassuk!

E tananyagot ajánlom valamennyi hallgatónak, akik a közigazgatási jog különös részét tanulmányozzák, valamint mindazoknak, akik a közigazgatási jogi záróvizsgára készülnek!

Bízom benne, hogy haszonnal forgatják!

Szeged, 2025. szeptember

A Szerző

I. Rész
A szabálysértés jogintézménye,
történeti fejlődése, a felelősség egyes
kérdései, jogkövetkezmények

1. Fejezet

A szabálysértési jog helye a jogrendszerben, viszonya a közigazgatási joghoz és a büntetőjoghoz

A szabálysértési jog tanulmányozása során kiindulópont a szabálysértési jogterület elhelyezése a jogrendszerben, melynek kulcskérdése a jogterület kapcsolódása a közigazgatási joghoz és a büntetőjoghoz. A szabálysértési jog a *közjog területéhez tartozik, közjogi jogág*, fogalmi rendszerében, **dogmatikai alapjaiban** azonban a *büntetőjoghoz* és a *büntető eljárásjoghoz* kapcsolódnak. Annak eldöntése, hogy egy cselekmény szabálysértésnek minősüljön, a felelősségi szabályok miként alakuljanak, milyen jogkövetkezményeket alkalmazzanak, a büntető anyagi jog fogalmai és jogintézményei érvényesülnek (pl. a társadalomra veszélyesség, az elkövetési magatartás, a szándékosság, gondatlanság, büntethetőséget kizáró okok stb.). A büntetőjogi kötődés mellett azonban a közigazgatási joghoz is kapcsolódik, mind szervezeti, mind pedig eljárási értelemben.

A szabálysértési jog alkalmazása főszabályként **közigazgatási szervek**, rendvédelmi és egyéb államigazgatási szervek hatáskörébe tartozik, azonban speciális esetekben és jogorvoslati szervként a bíróság jár el.

A szabálysértés **szankciórendszere** – a büntetőjogi kötődés mellett – szorosan kötődik a [közigazgatási jogi szankcióhoz is](#). A szabálysértési tényállások egy része – amint azt a történeti fejlődés áttekintése során látni fogjuk – a közigazgatás alapvető érdekeit védi, a közigazgatás-ellenes cselekményekre reagál, míg egy másik része pedig a társadalomra csekélyebb mértékben veszélyes cselekmények, az ún. bagatell-bűncselekmények körébe tartozik.

Idézzük fel a közigazgatási jogi szankció fogalmát! A közigazgatási jogi szankció az arra feljogosított közigazgatási szerveknek jogszabályban meghatározott eljárásban alkalmazott, hátrányt okozó aktusa, amely a címzett jogellenes magatartására reagál és rendelkezik az állami közhatalommal való kikényszeríthetőség lehetőségével. Fontos megjegyezni, hogy a közigazgatási jogi szankcionálásra irányadó az [Európa Tanács Miniszteri Bizottságának közigazgatási szankcionálásról szóló R \(91\) 1. számú Ajánlása](#). Az Ajánlásban meghatározott legfontosabb, érvényesítendő követelmények a következők:

- a törvényesség elve,
- a ne bis in idem elve,
- a visszaható hatály tilalma,
- az észszerű határidőn belül való eljárás
- a döntéshozatali kötelezettség,
- az eljárási garanciák biztosítása,

- a bizonyítási teher szabályozása, valamint
- a bírói felülvizsgálat biztosítása.

A közigazgatási eljárásban kiszabott szankció büntető jellegének megállapítása az EJEK és az EUB eljárásaiban az ún. Engel-kritériumok figyelembe vételével történik. A büntető jelleg ugyanis nem csupán a belső jog által bűncselekménynek minősített esetben fordulhat elő, hanem más szabályszegés, szankcionáló eljárás során is, amely lehet közigazgatási jogi szankció, illetőleg szabálysértés. Az Engel-kritériumok alkalmazása a ne bis in idem elvének érvényesülésének biztosítója. Az alkalmazott szempontok a büntető jelleg megítélésére: a) a szabályszegés/jogsértés belső jog szerinti minősítése (bűncselekmény vagy közigazgatási szabályszegés), b) az eljárás jellege (pl. büntető, hatósági), c) a kiszabható szankció súlya és jellege.

A szabálysértési szankció a közigazgatási jogi szankciórendszer egy részemének tekinthető, amely a természetes személyek által elkövetett anyagi jogi normasértés szankcionálását szolgálja. Alapja a felróhatóság, funkcióját tekintve represszív jellegű. A közigazgatási szerveknek a szabálysértési jog által szankcionált magatartásokkal kapcsolatban az állami büntetőhatalom érvényesítése érdekében kifejtett tevékenysége a közigazgatás quasi bírósági tevékenységébe sorolható. Ezzel szemben a közigazgatási szankció esetében gyakrabban érvényesül az objektív felelősség, funkcióját tekintve pedig gyakran reparatív. A közigazgatási szankciók szervezetekkel szemben is érvényesíthetők. A pénzbírság mint közigazgatási szankció összege gyakran magasabb összegű lehet, amely jelentős visszatartó hatást eredményezhet.

1. ábra: A szabálysértési jog a büntetőjog és a közigazgatási jog határterületén

(szerk.: Szerző)

A szabálysértési jog a büntetőjog és a közigazgatási jog **határterületén** helyezhető el. A jelenleg hatályos, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartásról szóló 2012. évi II. tv. (a továbbiakban Szabs. tv.) a társadalomra a bűncselekményeknél enyhébb fokban veszélyes ún. kriminális cselekmények szankcionálását helyezi szabályozásának középpontjába.

A közigazgatás ellenes cselekmények csak érintőlegesen tartoznak a Szabs. tv. által büntetni rendelt magatartások körébe, ezen cselekmények ugyanis többségükben a közigazgatási jog által szankcionált magatartások körébe kerültek.

Ellenőrző kérdések

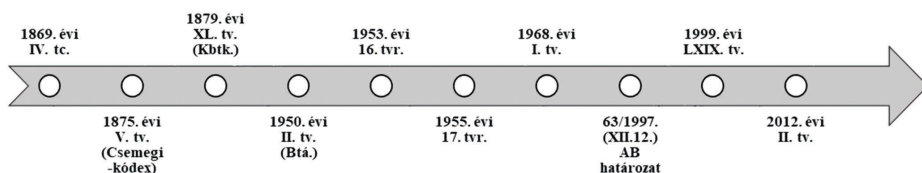
1. Hová sorolható a szabálysértési jogterület a jogágak szempontjából?
2. Mit jelent az, hogy a szabálysértési jog a büntetőjog és a közigazgatási jog határterületén helyezkedik el?
3. Általában mely állami szervek alkalmazzák a szabálysértési jogot?
4. Hogyan jellemezné a közigazgatási jogi szankciók és a szabálysértési szankciók viszonyát?
5. Határozza meg a közigazgatási jogi szankció fogalmát!
6. Mely magatartásokat rendel büntetni elsősorban a jelenleg hatályos Szabs. tv.?

2. Fejezet

A szabálysértés jogintézményének hazai fejlődése

A fejezet célja, hogy röviden felvázolja a szabálysértés hazai fejlődésének főbb állomásait, a 19. század közepétől napjainkig. A legjelentősebb jogalkotási lépéseket az alábbi ábrán szemléltetjük.

2. ábra: A szabálysértési jog fejlődése évszámokban

(szerk.: Szerző)

A jogterület hazai fejlődésének kiemelkedően fontos mérföldköve a **közigazgatás és az igazságszolgáltatás elválasztása**, amely a bírói hatalom gyakorlásáról rendelkező [1869. évi IV. törvénycikkkel](#) valósult meg, Csemegi Károly javaslata alapján. A végrehajtó és a bírói hatalmi ág abban az időszakban sem volt hermetikusan elkülöníthető, megmaradt és napjainkban is megvalósul bizonyos ügyekben a közigazgatási szervek quasi bíraskodási, ítélkezési tevékenysége. Ezen ügyek körébe tartoztak a kihágási ügyek, jelenleg pedig a szabálysértések miatti eljárások egy része. Az elválasztást viták övezték, többek között amiatt is, hogy a törvényben nem került rendezésre sem az igazságszolgáltatás primátusa, sem pedig a közigazgatási döntések bírósági felülvizsgálata.

A büntetőjog kodifikációjának folyamatában a Deák Ferenc nevéhez kötődő **1843. évi anyagi büntetőjogi javaslat** is figyelmet érdemel, amely ugyan eljárási okok miatt nem került megalkotásra, azonban dogmatikai szempontból meghatározónak bizonyult. A javaslat **dichotom** rendszerre épült, a büntetendő cselekmények kategorizálását tekintve büntettekről és kihágásokról tartalmazott rendelkezéseket. A javaslathoz csatolt **Toldalék** (*A közfenyíték alá tartozó rendőrségi kihágásokról, s azoknak büntetéséről*) felsorolta azokat a kihágásnak minősített szabálytalanságokat, amelyek kormányrendeleti, illetőleg törvényhatósági statútumokban kerülhettek meghatározásra.

A büntetőjog kodifikációja mérföldköhöz a Csemegi Károly által kidolgozott, az [1878. évi V. törvénycikkkel](#) megalkotott büntető törvénykönyvvél (**Csemegi-kódex**) érkezett, amely a büntetteket és vétségeket vonta szabályozási körébe. A kihágási jog fejlődésében is kiemelkedő jelentőségű a Csemegi-kódex, ugyanis a kihágási tényállások egy külön kódexbe kerültek.

Az **1879. évi XL. törvénycikk a magyar büntetőtörvénykönyv a kihágásokról** (Kbtk.) szabályozta azokat a magatartásokat, amelyek nem érték el a társadalomra való veszélyességnek azt a fokát, amely már bűncselekményként vált büntethetővé. A törvény a kihágásokat két csoportra osztotta, kriminális jellegű kihágásokra, amelyet törvény állapíthatott meg és rendőri kihágásokra, amelyeket törvény, miniszteri rendelet és szabályrendelet nyilváníthatott büntethetővé. *Angyal Pál* nyomán a kihágás formailag a büntetőjogba, tartalmilag a közigazgatási jogba ütköző cselekményként volt értelmezhető. Mind a Csemegi-kódex, mind pedig a Kbtk. 1880. szeptember 1-jén lépett hatályba, a büntetőkódex ezzel **trichotóm** (büntett-vétség-kihágás) rendszert valószínűsített meg, a bűncselekmények súly szerinti osztályozása alapján. E szabályozás eredményeként a kihágások büntetőjogi jogintézményként jelentek meg, azzal együtt, hogy közigazgatási normába ütköző, igazgatásellenes cselekmények is szabályozásra kerültek. A törvényhatóságok, vagy a törvényhatósági joggal fel nem ruházott szabad királyi városok és a rendezett tanácsú városok is megállapíthattak kihágásokat szabályrendeleteikben. Az első kihágásnak minősíthető cselekményeket a teljeskörű kodifikációt megelőzően a mezei rendőrségről szóló **1840. évi IX. tc.** tartalmazta, a törvényt szokás első kihágási törvényként is emlegetni.

A Csemegi-kódex általános részi szabályait az **1950. évi II. törvény** a magyar büntetőjog általános részéről (Btá.) váltotta fel, ezzel a szabályozás viszusátért a dichotom (büntett-kihágás) rendszerhez. A Btá. hatálya nem terjedt ki a kihágási jog különös részére, ezt az 1951. évi 35. tvr. a kihágási bíróságokról és azok eljárásáról határozta meg. A kihágási eljárás részletes szabályait az 59/1952. (VII.1.) MT rendelet tartalmazta. Ez a dichotom rendszer 1955-ig érvényesült, 1955-ben ugyanis a kihágásokat is megszüntették.

A rendőrségi kihágási bíráskodás megszüntetéséről és a kihágási eljárásra vonatkozó egyes rendelkezések módosításáról rendelkező **1953. évi 16. tvr.** megszüntette a rendőrség kihágási bíráskodási jogkörét, az általános hatáskör a helyi tanácsok végrehajtó bizottságait és a járásbírószágot illette meg. Ez a törvényerejű rendelet iktatta be új, államigazgatási jogkörbe tartozó felelősségi formáként a szabálysértéseket. A kihágás intézményének és a kihágási bíráskodásnak a megszüntetésére az **1955. évi 17. tvr.**-ben foglalt rendelkezések alapján került sor. A törvényerejű rendelet a korábban kihágásként büntetni rendelt magatartások egy részét a büntettek között helyezte el, másik részét pedig az államigazgatás területére helyezte át, a szabálysértések fogalmába sorolta, ezzel a jogalkotó a szabálysértések államigazgatási jellegét erősítette meg.

A szabálysértési jog fejlődésének következő fontos állomása az első szabálysértési törvény, az **1968. évi I. törvény** (Sztv.) és végrehajtási rendeletének, az

egyes szabálysértésekről szóló 17/1968. (IV.14.) Korm. rendeletnek az elfogadása volt. A kódex egységes szabályozást eredményezett, az egyszerűsítés szándéka vezérelte, amely mind az anyagi jogi, mind pedig az eljárásjogi normákban érvényesült.

A jogalkotó meglehetősen széles körben tette lehetővé valamely cselekmény szabálysértéssé minősítését, törvény, törvényerejű rendelet, kormányrendelet vagy tanácsrendelet is nyilváníthatott valamely cselekményt szabálysértéssé. A szabálysértési törvény fenntartotta a vegyes közigazgatási fórumrendszert, azzal együtt, hogy a községi tanácsok is szabálysértési jogkört kaptak. A szabálysértés miatt alkalmazható büntetések voltak a pénzbírság és kivételes esetben az elzárás. Intézkedésként a szabálysértési hatóságok alkalmazhattak figyelmeztetést, elkobzást és a határozat nyilvános közzétételét. Az Sztv. a dekriminalizációs tendencia szolgálatában állt, továbbá a jogi személyek felelősségét is rendezte. Nem biztosította a bírói út alkalmazását: ugyanazon szerv látta le a nyomozati cselekményeket, a váddal kapcsolatos feladatokat és a döntéshozatalt, bírósági felügyelet nélkül.

A rendszerváltozást követően az Sztv. több szempontból is felülvizsgálatra és módosításra szorult. Hazánk 1990-ben csatlakozott az Európa Tanácshoz, 1992-ben ratifikálta az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Egyezményt. 1997-ben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogalkotó nem végezte el a szabálysértési jogterület felülvizsgálatát, amely így nem felelt meg az Alkotmány rendelkezéseinek. A [63/1997. \(XII.12.\) AB határozat](#)ban az Alkotmánybíróság jogalkotói mulasztást állapított meg, tekintettel arra, hogy az Országgyűlés elmulasztotta újra szabályozni a szabálysértés jogintézményét, az Sztv. több rendelkezését megsemmisítette, továbbá felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 1998. december 31-ig tegyen eleget. A döntés felgyorsította a kodifikáció folyamatát, a második szabálysértési kódex, az 1999. évi LXIX. tv. megalkotását.

Az Alkotmánybíróság főbb megállapításai a következők voltak. (1) Az Sztv. általában nem tette lehetővé a jogerős szabálysértési határozatok bíróság előtti megtámadását, kizárólag a pénzbírságot elzárásra átváltoztató határozat tekintetében. A bíróság előtti jogorvoslat általánosságának hiánya sérti a fair eljárás elvét és nem felel meg az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Római Egyezménynek, amely az 1993. évi XXXI. törvénnyel került kihirdetésre. (2) Az elzárás büntetés kiszabására csak bíróságnak van joga, az Sztv. azon rendelkezése, mely szerint a pénzbírság meg nem fizetése esetén a hatóság a büntetést elzárásra változtathatta, az Alkotmánybíróság megítélése szerint alkotmányellenesnek minősült. (3) A szabálysértésért való felelősségnek a szubjektív felelősségen kell alapulnia, csak az elkövető természetes személy vonható felelősségre, ezért az Sztv. azon rendelkezései, amelyek szervezet, munkáltató felelősségre vonását is lehetővé tették, alkotmány-

ellenesnek minősültek. Az Alkotmánybíróság többségi véleménnyel fogadta el a határozatot, azonban figyelemre méltó Sólyom László, az Alkotmánybíróság akkor elnökének párhuzamos indokolása is, a szabálysértések jellege, a bírói felülvizsgálat szükségessége szempontjából.

A második szabálysértési kódex, a **szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. tv.** elfogadására 1999. június 15-én került sor, rendelkezései 2000 március 1-jén léptek hatályba.

A törvény mind az anyagi jogi, mind pedig az eljárási szabályokat tartalmazta. Szabálysértésként határozta meg azokat a jogsértő magatartásokat, amelyek (1) a bűncselekményekhez képest enyhébb fokban sértik vagy veszélyeztetik a társadalom általánosan elfogadott együttélési normáit, továbbá (2) akadályozzák vagy zavarják a közigazgatás működését, illetve (3) meghatározott tevékenység vagy foglalkozás gyakorlására vonatkozó jogszabályokba ütköznek. A törvény a tényállások jelentős részében a közigazgatási jog érvényesítését szolgálta. A szabálysértési különös részi tényállások egy részét maga a törvény, többségét pedig végrehajtási rendelete, a 218/1999. (XII.28.) Korm. rendelet tartalmazta. A törvény legitimálta a közigazgatási büntetőjogot, az eljárás első szakaszában megadta a jogot a közigazgatásnak, hogy büntetőhatalmat gyakoroljon, elismerte a szabálysértési tényállások büntetőjogi gyökereit. Teljeskörű (ténybeli és jogbeli) bírói eljárásra biztosított lehetőséget.

Az 1968–2000 közötti időszakban a szabálysértési jogterület egységét a jogalkotó megőrizte, legitimálta a közigazgatási büntetőjogot. Több alkalommal is sor került *dekriminalizációra*, ezek közül példaként a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi V. törvényre utalunk, amely pl. a vagyoni elleni bűncselekmények értékhatárát változtatta meg, így a kisebb értékre elkövetett cselekmények a szabálysértések körébe kerültek át. Számos olyan módosításra is sor került azonban, amely szélesítette az elzárással sújtható szabálysértések körét.

2008. május 1-jével bevezetésre került az objektív alapú felelősség a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. tv. rendelkezései közé, melyet az Alkotmánybíróság is vizsgált. A [60/2009. \(V.28\) AB határozatában](#) leszögezte az **objektív felelősség** alkotmányosságával összefüggésben, hogy az önmagában nem alkotmányellenes, meg kell felelnie a normavilágosság követelményének, igazságos tartalommal kell bírnia és a felelősségi vélelemnek megdönthetőnek kell lennie. Ez azonban azt is magával hozta, hogy bizonyos jogsértéseknek lehetséges bűncselekményi, szabálysértési és közigazgatási szankcióval sújtható magatartása is, amely a jogalkalmazás során okozhat nehézséget (pl. köztisztasággal kapcsolatos jogsértések).

A szabálysértési jogterület újabb kodifikációjára a 2010-es évek elején került sor, amelynek jellemzője, hogy a szabálysértési jog sokak szerint a büntetőjog

irányába mozdult el, kilépett a közigazgatási büntetőjog keretei közül, elvesztette dogmatikai alapjait.

A jelenleg hatályos szabálysértési törvényünk a **2012. évi II. tv. a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről** (a továbbiakban Szabs.tv.), amely 2012. április 15-én lépett hatályba azzal, hogy rendelkezéseit a hatályba lépését követően elkövetett szabálysértési cselekményekre kell alkalmazni. Az új szabálysértési rendelkezések esetében egyértelmű tendenciaként értékelhető a **szabálysértési jog kriminalizálódása**, amelynek eredményeként a bűncselekmények *quasi trichotóm* rendszere jött létre ismét, amely látens kihágási jog jellemzőit hordozza. A jogterület közigazgatási büntetőjogként való minősítése megkérdőjeleződött. A közigazgatási jogi kötődés helyett megerősödtek a büntetőjogi és büntető eljárásjogi elemek. Jelentősen megnőtt az elzárással is büntethető szabálysértési tényállások száma. Ismétlődő elkövetés esetén gyakorlatilag bármely tényállás megvalósulása esetében kiszabható az elzárás büntetés. Büntetések és intézkedések – kevés kivételtől eltekintve – egymás mellett is kiszabhatók. Önálló büntetési nemmé vált a közérdekű munka, kiszélesedett a helyszíni bírság alkalmazásának lehetősége.

1. táblázat: A szabálysértési jog fejlődésének legfontosabb állomásai a Kiegészítést követően

<i>Jogalkotás, AB határozat</i>	<i>Jelentőség</i>
1869. évi IV. tc.	az igazságszolgáltatás és a közigazgatás szétválasztása
1875. évi V. tv. (Csemegi-kódex)	büntető anyagi jogi kodifikáció
1879. évi XL. tv. (Kbt.)	kihágási büntetőjog kodifikációja, trichotóm rendszer
1950. évi II. tv. (Bt.)	büntetőjog általános rész újrakodifikálása
1953. évi 16. tvr.	rendőrség kihágási hatáskörének megszüntetése, a szabálysértés jogintézményének megalkotása
1955. évi 17. tvr.	kihágás megszüntetése, szabálysértés jogintézménye államigazgatási jellegű
1968. évi I. tv.	első szabálysértési tv.
63/1997. (XII.12.) AB határozat	jogalkotói mulasztás megállapítása
1999. évi LXIX. tv.	második szabálysértési tv.
2012. évi II. tv.	jelenleg hatályos Szabs. tv.

(szerk.: Szerző)

A szabálysértési anyagi jog és eljárási jog egyes jogintézményeit a következőkben a Szabs. tv. rendszerét követve tárgyaljuk.

Ellenőrző kérdések

1. Ismertesse azokat a fontos törvényalkotási aktusokat, amelyek meghatározták a hazai büntetőjog és a kihágási jog fejlődését a 19. század végén!
2. Milyen előzményei voltak az első szabálysértési törvény megalkotásának? Hogyan jellemezné az 1968. évi I. törvény szabályozási rendszerét?
3. Milyen változásokat hozott a rendszerváltozás a szabálysértési jog fejlődését illetően?
4. Mi vezetett a második szabálysértési törvény megalkotásához?
5. Jellemezze a jelenleg hatályos Szabs. tv. szabályozásának főbb változásait!

3. Fejezet

A Szabs. tv. alkalmazhatósága: személyi, tárgyi, szervi, időbeli és területi hatályra vonatkozó rendelkezések

A Szabs. tv. alkalmazhatóságának, alkalmazandóságának vizsgálata során a **törvény hatályának** egyes kérdéseit vonjuk az elemzés körébe.

A jogszabály alkalmazhatóságának fogalmát el kell különítenünk a jogszabály érvényességétől. A jogszabály akkor érvényes, ha azt az arra jogosult szerv alkotta meg (pl. a kötelező törvényhozási tárgykörök közé sorolt társadalmi viszonyt illetően az Országgyűlés törvényt alkotott, amint ez a Szabs. tv. esetében is érvényesül), a jogszabály megalkotására vonatkozó szabályok megtartásával (a jogalkotásra vonatkozó normákat betartották-e, pl. a sarkalatos törvényt a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmados többségével lehet elfogadni), és a jogszabálynak megfelelően kihirdettek (pl. a Magyar Közlönyben hirdették ki). A jogszabály nem állhat ellentétben más, magasabb szintű jogi normával. A jogforrási hierarchiát az Alaptörvény határozza meg, míg a jogalkotás rendjét a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. tv. (Jat.) határozza meg.

*A hatály az érvényes jogi norma elvi alkalmazhatóságának és alkalmazandóságának kereteit határozza meg. A jogszabály hatályos, ha alkalmas arra, hogy a címzetteket kötelezze, eltiltsa valamitől, vagy feljogosítsa valamire. A hatály és az alkalmazhatóság általában egybeesik, de el is válhat egymástól. Az alkalmazhatóság egy érvényes jogi norma tényleges alkalmazhatóságát és alkalmazandóságát határozza meg. A hatály fajtái szempontjából megkülönböztetjük a **személyi, a területi, az időbeli, a tárgyi és a szervi** hatályt. A személyi hatály a jogi norma címzetti körét határozza meg, míg a területi hatály a jogi norma alkalmazhatóságának földrajzi területét rögzíti, pl. azt, hogy mely területen elkövetett cselekményekre alkalmazandó. A területi hatály lehet országos, partikuláris és extraterritoriális is, ez utóbbi esetben a jogszabály a Magyarországon kívül elkövetett cselekményekre is alkalmazható. Az időbeli hatály arra a kérdésre ad választ, hogy a jogi norma mettől-meddig alkalmazható, míg a tárgyi hatály azt határozza meg, hogy a jogi norma mely cselekmények vagy események bekövetkezése esetében alkalmazható. Végül pedig a szervi hatály azt mutatja, hogy a jogi norma mely szerv(ek) által alkalmazható. A szervi hatály kérdése a közigazgatási jog területén különös jelentőséggel bír.*

A Szabs. tv. **személyi hatályát** tekintve az **eljárás alá vont személyre** terjed ki. A személyi hatály a területiség elvének fényében értelmezhető, ugyanis a magyar állam joghatósága kiterjed a területén, azaz **belföldön elkövetett szabálysértésekre**, tekintet nélkül az eljárás alá vont személy állampolgárságára. A joghatóság azonban kiterjed a **magyar állampolgár által külföldön** elköve-

tett szabálysértésekre is, ha azokra nézve **nemzetközi szerződés, vagy törvény** így rendelkezik, tehát korlátozottan ugyan, de a honosság elve is érvényesülhet.

A törvény **területi hatálya** Magyarország területére terjed ki, a belföldön elkövetett szabálysértésekre, azonban, ha nemzetközi szerződés, törvény ekként rendelkezik, akkor a magyar állampolgár által külföldön elkövetett szabálysértésekre is alkalmazni kell. A szabálysértés megállapítása szempontjából a Magyarország területén elkövetett szabálysértések esetében az eljárás alá vont személy állampolgársága irreleváns.

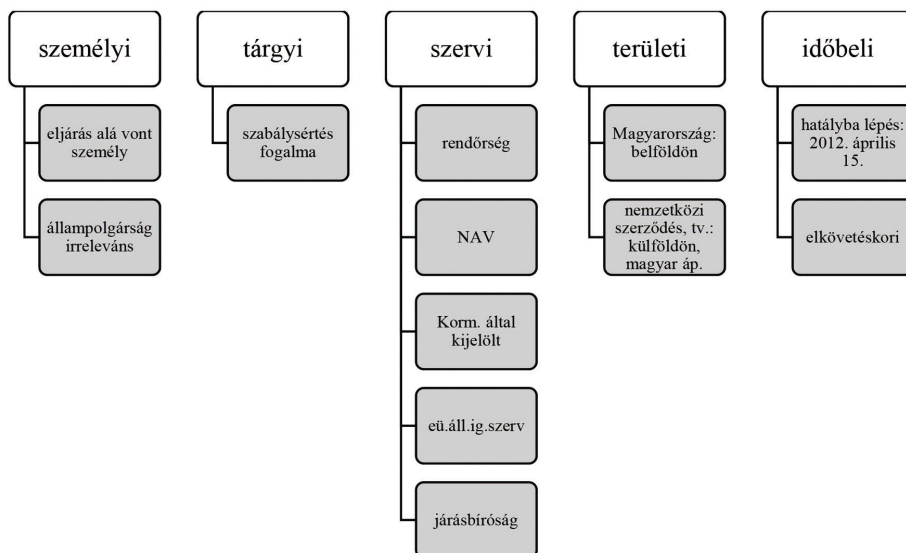
A Szabs. tv. **időbeli hatálya** esetében fontos, hogy **2012. április 15-én** lépett hatályba, rendelkezéseit az **ezt követően elkövetett** szabálysértésekre kell alkalmazni. Kiemelendő, hogy a szabálysértést annak **elkövetésekor hatályban** lévő jogszabályok szerint kell elbírálni, kivéve, ha az új jogszabály az elkövetőre nézve **kedvezőbb** szabályokat állapít meg, azaz a cselekmény már nem jogellenes, illetve enyhébb megítélés alá esik. Csak olyan cselekmény képezheti szabálysértés tárgyát, amelyet a jogszabály az elkövetés előtt azzá nyilvánított, illetve, nem alkalmazható súlyosabb jogkövetkezmény annál, mint amit a jogszabály már az elkövetés előtt kilátásba helyezett.

A törvény **tárgyi hatálya** szempontjából a **szabálysértés** fogalmát szükséges definiálni. Szabálysértés az a cselekmény, vagy mulasztás, amely veszélyes a társadalomra és a Szabs. tv. büntetni rendeli. A fogalom részletes tárgyalására a 4. pontban kerül sor. A szabálysértési jog területe a büntetőjog és a közigazgatási jog határterületét képezi, azonban a szabálysértési ügyekben az általános közigazgatási rendtartás szabályait nem lehet alkalmazni, az **kivett eljárásnak** minősül.

Szabálysértési tényállást a Szabs. tv. szerint csak törvény állapíthat meg. E szabályozás eredményeképpen megszűnt mind a Kormány, mind pedig a helyi önkormányzatok szabálysértési tényállás megállapítására vonatkozó jogköre. A szabálysértésnek minősülő cselekmények köre is szűkült, a közigazgatás ellenes cselekmények kikerültek a szabálysértési tényállások közül, a szakmai szabályok megszegésének szabálysértésként való minősítése szintén megszűnt. A helyi önkormányzatoknak a jogalkotó 2012. május 31-ig adott lehetőséget arra, hogy a korábban önkormányzati rendeletben szabályozott szabálysértési tényállásokat felülvizsgálják és esetlegesen az MÖtv. alapján közösségellenes magatartásként szankcionálják.

Szervi hatály alatt azok a szervek értendők, amelyek szabálysértési ügyekben eljárnak. Általános szabálysértési hatóságként a **rendőrség** kijelölt szervei járnak el, továbbá eljárhatnak a **Nemzeti Adó- és Vámhivatal** feladat- és hatáskörrel rendelkező szerve, a **Kormány által kijelölt szervek**, valamint az **egészségügyi államigazgatási szerv**. Elzárással is büntethető, valamint a Szabs. tv-ben meghatározott szabálysértés miatt első fokon a **járásbíróság** jár el.

3. ábra: A hatályos szabálysértési törvény hatálya

(szerk.: Szerző)

Ellenőrző kérdések

1. Ismertesse a Szabs. tv. személyi és területi hatályát! Rendelkezik-e extra-territoriális hatállyal a tv.? Milyen körben érvényesül a honosság elve?
2. Mikor lépett hatályba a Szabs. tv.? Mit eredményezett a hatályba lépése a korábban önkormányzati rendeletben meghatározott szabálysértésekre nézve?
3. Milyen szintű jogszabály állapíthat meg szabálysértési tényállást?
4. Kiterjed-e az Ákr. hatálya a szabálysértési eljárásokra?
5. Mely szervek járhatnak el szabálysértési hatáskörben?

4. Fejezet

A szabálysértés fogalma

A Szabs. tv. preambuluma azokat a **kriminális cselekményeket** tekinti a szabálysértés fogalmi körébe tartozó cselekményeknek, amelyek a társadalmi együttélés általánosan elfogadott szabályait sértik vagy veszélyeztetik, azonban a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükséges kockázatokkal és veszélyességgel nem rendelkeznek. A közigazgatás védelme, a közigazgatás ellenes cselekmények szankcionálása a preambulum alapján már nem kiemelt célja a törvénynek.

A szabálysértés fogalmának meghatározása során a **menntiségi különbségek elmélete** kerül alkalmazásra, azaz a bűncselekménytől való elhatárolás, a társadalomra való veszélyesség foka határozza meg a bűncselekménykénti, vagy szabálysértéskénti minősítést.

Érdemes visszatekinteni a korábbi szabálysértési törvények fogalom meghatározására, vagyis arra, hogy mit tekintett az első, illetőleg a második szabálysértési törvény szabálysértésnek. Az 1968. évi I. tv. preambuluma azoknak a jogellenes cselekményeknek a szabályait határozta meg, amelyek a társadalomra csekély fokban veszélyesek. Az államigazgatási tevékenység eredményességének előmozdítása, továbbá általában a jogsértések megelőzése végett büntetéssel sújtotta az államigazgatási szervek munkáját akadályozó, valamint a társadalmi együttélés szabályait sértő személyeket. Az 1999. évi LXIX. tv. a védendő közérdeket azokkal a jogsértő magatartásokkal szemben határozta meg, melyek a bűncselekményekhez képest enyhébb fokban sértik vagy veszélyeztetik a társadalom általánosan elfogadott együttélési normáit, akadályozzák vagy zavarják a közigazgatás működését, illetve meghatározott tevékenység vagy foglalkozás gyakorlására vonatkozó jogszabályokba ütköztek. Az előző definíciók tanulmányozásából juthatunk arra a következtetésre, hogy a jelenlegi Szabs. tv. leszűkítette a védendő társadalmi értékek körét, azt leszűkítette a társadalomra kisebb fokban veszélyes kriminális cselekményekre.

A szabálysértés fogalmát a **Szabs tv.** a következőképpen határozza meg:

1. § (1) Szabálysértés az az e törvény által büntetni rendelt tevékenység vagy mulasztás, amely veszélyes a társadalomra.

(2) E törvény alkalmazásában az a tevékenység vagy mulasztás veszélyes a társadalomra, amely a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükségesnél kisebb fokban sérti vagy veszélyezteti az Alaptörvény szerinti állami, társadalmi vagy gazdasági rendet, a természetes és jogi személyek, valamint a jogi személyiség nélküli szervezetek személyét vagy jogait.

A definíció egyértelműen utal arra, hogy szabálysértéssé valamely cselekményt vagy mulasztást kizárólag a Szabs. tv. minősíthet. A cselekmény, vagy mulasztás szabálysértéssé minősítésének közös elvi alapja a **csekély fokú társadalomra veszélyesség**. A társadalomra veszélyesség az Alaptörvény szerinti állami, társadalmi, gazdasági rend sérelmét, veszélyeztetését jelenti, illetve a személyek (természetes személyek, jogi személyek, jogi személyiség nélküli szervezetek) jogainak sérelmét vagy veszélyeztetését.

A szabálysértés fogalmának meghatározása során a dogmatikai alapok változatlanok, fenn kell állnia a cselekmény **társadalomra való veszélyességének**, a **jogellenességnek** és a **tényállásszerűségnek**. A jogellenességhez szorosan kapcsolódik a **vétkesség**, azaz a legalább gondatlan elkövetés, a **büntetendővé nyilvánítás** és valamely **jog által védett érdek, érték sérelme vagy veszélyeztetése**.

A korábban hatályos szabálysértési törvények kormányrendeleti, önkormányzati szintű szabályozást is lehetővé tettek, így kormányrendelet, önkormányzati rendelet is meghatározhatott szabálysértési tényállást. A jelenleg hatályos szabályozás, azaz a Szabs. tv. tartalmazza az általános anyagi és eljárási szabályokon túl **valamennyi szabálysértés különös részi tényállását** is. A helyi önkormányzatoknak megszűnt az a lehetőségük, hogy a közrendet sértő, veszélyeztető cselekményeket szabálysértésként határozzák meg és szankcionálják.

A helyi önkormányzatoknak a közösségellenes magatartások szankcionálására van lehetőségük, a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. tv. keretei között, amennyiben a helyi önkormányzat képviselő-testülete rendeletben a közösségi együttélés szabályainak megsértése esetére jogkövetkezményt állapít meg, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 8. §-ában kapott felhatalmazás alapján.

A Szabs. tv. a **kriminális cselekményeket szabályozza**, a közigazgatásellenes, a közigazgatás működésének rendjét akadályozó, veszélyeztető magatartások, szabályszegések közigazgatási jogi szankcióval sújtandó cselekmények. A különös szabálysértési tényállások között ugyanakkor közigazgatási normát sértő cselekmények, egyes tényállások is fellelhetők, de a jogalkotó ezt is kriminális cselekménynek vagy mulasztásnak tekinti.

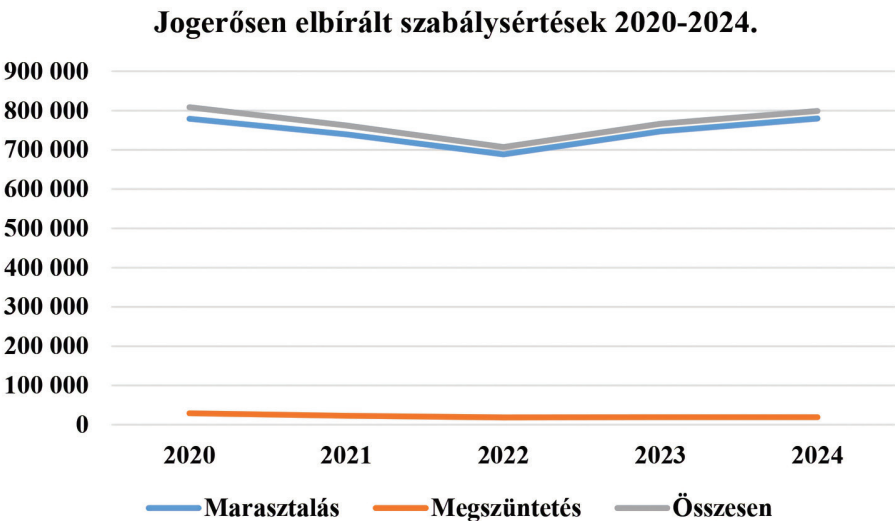
Az alábbi táblázat és ábra adataiból látható, hogy az elmúlt években Magyarországon milyen nagyságrendben került sor szabálysértési felelősség megállapítására, marasztalásra, illetőleg az eljárás megszüntetésére.

2. táblázat: Szabálysértési felelősség megállapítására irányuló eljárások 2020–2024.

	Marasztalás	Megszüntetés	Összesen
2020	779 309	29 092	808 401
2021	739 221	22 838	762 059
2022	688 438	18 518	706 956
2023	747 074	19 189	766 263
2024	779 764	19 224	798 988

(szerk.: Szerző, forrás: Bűnügyi Statisztikai Rendszer. Szabálysértések.
<https://bsr.bm.hu/>)

4. ábra: Jogerősen elbírált normasértések 2020–2024.

(szerk.: Szerző, Forrás: Bűnügyi Statisztikai Rendszer. Szabálysértések.
<https://bsr.bm.hu/>)

Ellenőrző kérdések

1. Mit jelent a mennyiségi különbségek elmélete?
2. Hogyan változott a szabálysértésnek minősített cselekmények köre a közelmúltban?
3. Határozza meg a szabálysértés fogalmát!
4. Az egyes szabálysértési tényállásokat mely jogszabály határozza meg?
5. Foglaljon állást! Hiányzik az önkormányzatok szabálysértési jogalkotási hatásköre? Állásfoglalásának kialakításához támpont: Nagy Marianna: Szabálysértés versus közösségi együttélés szabályainak megszegése – avagy miért hiányzik az önkormányzatok szabálysértési jogköre? http://www.kriminologia.hu/files/kiadvany/2019/kk_79_nagymar.pdf

5. Fejezet

A szabálysértésért való felelősség

5.1. A felróhatóság

A szabálysértésért való felelősség **szubjektív, vétkességi alapú** felelősségi forma. Szabálysértés elkövetéséért az vonható felelősségre, akinek a cselekménye szándékos, illetőleg gondatlan, kivéve azt az esetet, ha a Szabs. tv-ben meghatározott szabálysértési tényállás megvalósulása esetén csak a szándékos formát rendeli büntetni. A Szabs tv. a felróhatóság kifejezést nem alkalmazza, a szándékosság és a gondatlanság esetében (29. §) pedig a Büntető Törvénykönyvre utal.

Szándékosan követi el a szabálysértést az, aki cselekményének következményeit kívánja (dolus directus), vagy e következményekbe belenyugszik (dolus eventualis). Gondatlanságból követi el a szabálysértést, aki előre látja cselekményének lehetséges következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában (luxuria – tudatos gondatlanság), vagy cselekménye lehetséges következményeit azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztja (negligencia). A Szabs. tv. mind a szándékos, mint a gondatlan elkövetést bünteti, kivéve, ha a szabálysértési tényállást meghatározó törvény úgy rendelkezik, hogy csak a szándékos elkövetés üldözendő.

*A szabálysértésért való felelősség természetével az Alkotmánybíróság – a szabálysértési jog történeti fejlődésénél hivatkozott – 63/1997. (XII.12.) AB sz. **határozatában** foglalkozott részletesen. Az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) gyakorlata is abba az irányba mutat, hogy az ún. kriminális szabálysértések tekintetében az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE) 6. Cikk 1. bekezdés első mondata szerinti **tisztességes (ún. „fair”) eljárás valamennyi követelményének** megfelelő bírói utat szükséges biztosítani. A „minősítés” szempontjából azt kell vizsgálni, hogy a cselekmény kriminális jellegű-e (ennek során figyelemmel vannak arra is, hogy az adott magatartást a többi tagállamban milyen felelősségi alakzaton belül helyezik el), mi a funkciója a kilátásba helyezett és ténylegesen alkalmazott szankciónak (a büntetőjoghoz hasonlatos-e és a megtorlás-elrettentést szolgálja-e), valamint az milyen mértékű. A minősítést illetően visszautalunk az ún. Engel-kritériumokra.*

*A szabálysértési eljárás a büntetőeljárás egyes elemeiből is építkezik, például a felelősségi szabályok terén. Szabálysértés **elkövetője** csak meghatározott életkort elért és megfelelő felismerési, akaratképző képességgel rendelkező természetes személy lehet, a **büntetőjogi értelemben vett felróhatóság** alapján. Szabálysértés miatt az elkövető akkor vonható felelősségre, ha cselekménye **szándékos vagy gondatlan**, a bizonyítási teher – a büntetőeljáráshoz hasonlóan – a szabálysértés miatt eljáró hatóságokat terheli. A szabálysértési felelősségre vonás pedig a jogsértés természete,*

az elbírálás rendje és a szankció jellege tekintetében a büntető-igazságszolgáltatáshoz áll közel.

A szabálysértési felelősség – legyenek bár az elkövetett jogsértések igazgatásellenesek vagy kriminális jellegűek – alapvetően „bűnfelelősség”, azaz természetes személy múltban elkövetett jogsértésére válaszol, s a felróhatóság alapján meghatározott – represszív jellegű – joghátrányt helyez kilátásba.

A szabálysértés megvalósításáért felelősséggel tartozik és felelősségre vonható az elkövetőn kívül a **felbújtó és a bűnsegéd** is. A megvalósulás stádiumait illetően általában a **befejezett cselekményt** rendeli büntetni a Szabs. tv., a **kísérletet** csak abban az esetben, ha az adott szabálysértést meghatározó tényállás kifejezetten rendelkezik a kísérlet büntethetőségéről is. Az előkészületet a szabálysértési jog nem ismeri.

A Szabs. tv. szerint **kizárt a kettős felelősség** (*ne bis in idem* elve). Nem alapítható meg szabálysértés abban az esetben, ha a cselekmény bűncselekményt valósít meg, illetőleg közigazgatási szankcióval sújtandó. A büntetőjog által alkalmazott szankció az elsődleges, de kizárt a felelősségre vonás abban az esetben is, ha törvény vagy kormányrendelet alapján közigazgatási bírság alkalmazásának van helye.

5.2. A nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elvének érvényesülése

A szabálysértési cselekményért való felelősség megállapítása során érvényesülnek a **büntetőjog alkotmányos alapelvei**, egyrésztől a *nullum crimen sine lege* elve, azaz nem lehet a szabálysértési felelősséget megállapítani olyan cselekmény miatt, amelyet jogszabály az elkövetés idején nem rendelt szabálysértésként büntetni, másrésztől pedig a *nulla poena sine lege* elve, mely szerint nem lehet szabálysértés elkövetése miatt olyan büntetést vagy intézkedést alkalmazni, amelyről jogszabály az elkövetés idején nem rendelkezett.

5.3. Büntethetőséget kizáró okok

Nem vonható felelősségre, akivel szemben **büntethetőséget kizáró ok** áll fenn. A büntethetőséget kizáró okokat a Szabs. tv. nem részletezi, e szabályok a Btk. rendelkezései alapján alkalmazandók.

Btk. 15. § Az elkövető büntethetőségét, illetve a cselekmény büntetendőségét kizárja vagy korlátozza:

- a) a gyermekkor,*
- b) a kóros elmeállapot,*

- c) a kényszer és a fenyegetés,
- d) a tévedés,
- e) a jogos védelem,
- f) a végszükség,
- g) a jogszabály engedélye,
- h) a törvényben meghatározott egyéb ok.

Nem vonható felelősségre a **megbízhatósági vizsgálatot folytató személy** ([ld. pl. a rendőrségről szóló tv.](#)), ha jogszabályban meghatározott feladata ellátása során követi el a szabálysértést.

Speciális büntethetőségi akadályt képez, ezért ugyanazon szabálysértés miatt nem büntethető az, akinek szabálysértési ügyét a szabálysértési hatóság vagy a bíróság **közvetítői eljárásra** utalta és a közvetítői eljárás eredménnyel zárult.

A mediáció az elkövető és a sértett közötti közvetítő, békéltető, megegyezést, jóvátételt célzó eljárás, amely a felek önkéntességén alapul. A szabálysértési jog területén is érvényesül a mediáció intézménye, 2014. január 1-je óta. Maga a közvetítői eljárás nem része a szabálysértési eljárásnak. A mediációs eljárást nem a szabálysértési hatóság, hanem a pártfogó felügyelő folytathatja le. A közvetítői eljárás feltételeit a Szabs. tv. rögzíti, a 67/A–D fejezetekben (82/A–82/K. §§). A szabálysértési hatóság vagy a bíróság az eljárás alá vont személy vagy a sértett indítványára a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés, a törvényben meghatározott szabálysértés, valamint a fiatalok által elkövetett szabálysértés miatt indult eljárást 45 napi időtartamra felfüggeszti és az ügyet közvetítői eljárásra utalja, ha

- a) az eljárás alá vont személy a szabálysértés elkövetéséért való felelősségét elismerte, valamint vállalja a szabálysértéssel okozott sérelmet a sértett által elfogadott módon és mértékben jóvátenni,
- b) az eljárás alá vont személy és a sértett is hozzájárult a közvetítői eljárás lefolytatásához, és
- c) a szabálysértés jellegére, az elkövetés módjára és az eljárás alá vont személyre tekintettel a szabálysértési eljárás lefolytatása mellőzhető.

Ellenőrző kérdések

1. Milyen felelősségi formaként definiálható a szabálysértésért való felelősség?
2. Felelősségre vonható-e a felbujtó, a bűnsegéd?
3. A szabálysértés megvalósulási stádiumait illetően mi képezheti felelősségre vonás alapját?
4. Hogyan érvényesül a *ne bis in idem* elve a szabálysértésért való felelősségre vonás esetében?
5. Milyen alkotmányos alapelvek érvényesülnek a szabálysértési eljárásban?
6. Milyen jogtechnikai megoldást alkalmaz a büntethetőséget kizáró okokra vonatkozóan a Szabs. tv.?
7. Alkalmazható-e közvetítői eljárás a szabálysértési eljárás során? Ha igen, milyen feltételek mellett?

6. Fejezet

A szabálysértés miatt kiszabható jogkövetkezmények: büntetések és intézkedések

6.1. A büntetések kiszabásának és az intézkedések alkalmazásának általános szempontjai

A szabálysértési jog szankciórendszere a **büntetőjog szankciórendszerével** mutat hasonlóságot. **Dualista** rendszer jellemzi, magában foglalja a súlyosabb joghátrányt jelentő büntetéseket és enyhébb szankcióként az intézkedéseket. A közigazgatási jogi szankciórendszerben a leggyakoribb a bírság, a szabálysértési szankciók között szabadságelvonás, elzárás büntetés is megtalálható, továbbá a Szabs. törvénnyel bevezetett közérdekű munka.

*3. táblázat: A közigazgatási szabályszegések, szabálysértések
és a bűncselekmények jogkövetkezményei*

<i>közigazgatási szankciók (2017. évi CXXV. tv.)</i>	<i>szabálysértési jogkövetkezmények (2012. évi II. tv.)</i>	<i>büntetőjogi jogkövetkezmények (2012. évi C. tv.)</i>
figyelmeztetés	<i>büntetések</i>	<i>büntetések</i>
közigazgatási bírság	szabálysértési elzárás	szabadságvesztés
tevékenység végzésétől történő eltiltás	pénzbírság	elzárás
elkobzás	közérdekű munka	közérdekű munka,
	<i>intézkedések</i>	pénzbüntetés
	járművezetéstől eltiltás	foglalkozástól eltiltás
	elkobzás	járművezetéstől eltiltás
	kitiltás	kitiltás
	figyelmeztetés	sportrendezvények látogatásától való eltiltás
		kiutasítás
		mellékbüntetés: közügyektől eltiltás
		<i>intézkedések</i>
		megrovás
		próbára bocsátás
		jóváételi munka
		pártfogó felügyelet

		elkobzás
		vagyoneლkobzás
		elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tétele
		kényszergyógykezelés
		a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló törvény szerinti intézkedések
		tárhelyszolgáltatás megszüntetése

(Szerk.: Szerző)

Amint az a fenti összefoglaló táblázatból kitűnik, a közigazgatási jogi és a szabálysértési jogkövetkezmények kevésbé differenciáltak, a szabálysértési büntetések enyhébbek, mint a bűncselekmények esetén alkalmazható büntetéseké. Ugyanez a megállapítás igaz az intézkedésekre is.

A Szabs. tv. **jogkövetkezményként** büntetések és intézkedések kiszabását, alkalmazását teszi lehetővé, akár egymás mellett is.

Büntetések

- a szabálysértési elzárás,
- a pénzbírság és
- a közérdekű munka.

Intézkedések

- a járművezetéstől eltiltás,
- az elkobzás,
- a kitiltás és
- a figyelmeztetés.

A büntetés kiszabásakor a szabálysértési hatóság, illetőleg a bíróság **mérlegelési jogkörben** jár el. Büntetés kiszabása mellett alkalmazhat intézkedést, kiszabhat akár több büntetést is egyidejűleg, de az elzárás büntetés kiszabása mellett csak pénzbírságot alkalmazhat, közérdekű munkát nem. Egy vagy több büntetés mellett egy vagy több intézkedés is alkalmazható. Mellőzheti a büntetés kiszabását és kizárólag intézkedést is alkalmazhat. Több intézkedés alkalmazása egymás mellett is lehetséges, azonban a figyelmeztetés mellett csak elkobzás intézkedés szabható ki.

A jogkövetkezmény megállapítása során **általános szempont**, hogy az igazodjék a szabálysértés súlyához. A szankció alkalmazása során a **tettarányos büntetés** kiszabása a követendő elv. Az eljárás alá vont személy **személyi kö-**

rülményeit annyiban kell figyelembe venni, amennyiben azok a szabálysértési hatóság vagy a bíróság rendelkezésére álló adatokból megállapíthatók. Figyelembe kell venni a szabálysértés elkövetésének időpontját megelőző **2 éven belül** az eljárás alá vont személy szabálysértés elkövetése miatt történt felelősségre vonását, végül enyhítő körülményként értékelendő, ha az eljárás alá vont személy a **hatósággal együttműködik**.

Ha a Szabs. tv. elzárás büntetés kiszabását lehetővé teszi, ennek alkalmazása nem kötelező, a bíróság elzárás helyett más büntetést is kiszabhat és más intézkedést is alkalmazhat. Ha az elzárás büntetés kiszabása nem lehetséges, a szabálysértési hatóság – szabálysértési elzárás kivételével – a Szabs. tv.-ben meghatározottak szerint bármely büntetést kiszabhat, illetve bármely intézkedést alkalmazhat.

6.2. Büntetések

A Szabs. tv. büntetési nemként a szabálysértési elzárás, a pénzbírság és a közérdekű munka kiszabását teszi lehetővé. A büntetések önállóan és egymás mellett is kiszabhatók, azzal a korlátozással, hogy szabálysértési elzárás mellett nem szabható ki közérdekű munka. A Büntetés kiszabása során **mérlegelendő szempontok** lehetnek

- ✓ az elkövetési érték,
- ✓ az okozott kár, vagyoni hátrány,
- ✓ közlekedési szabálysértésnél a szabályszegő magatartás veszélyessége,
- ✓ az elkövetés helye, ideje, módja, eszköze,
- ✓ ittas vezetésnél az alkoholos befolyásoltság mértéke,
- ✓ az elkövetés stádiuma.

Egyes szabálysértési tényállások esetén a Szabs. tv. **további feltételeket, eltérő szabályokat** is megállapíthat, így többek között

- ✓ meghatározhatja a büntetés, intézkedés kiszabásának további törvényi feltételeit,
- ✓ kizárhatja egyes büntetési nemek, valamint a helyszíni bírság kiszabását,
- ✓ eltérő szabályokat állapíthat meg az alkalmazható kényszerintézkedésekre, a helyszíni eljárásra, az előkészítő eljárásra, valamint a büntetés, intézkedés végrehajtására vonatkozóan.

A fenti eltérő szabályokra példa lehet a Szabs. tv. 178/B. §-ában szabálysértési tényállásként szabályozott életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése. Az elkövetési magatartás a közterületen életvitelszerűen történő tartózkodás. Ez esetben mellőzni kell a szabálysértési eljárás megindítását és helyszíni figyelmeztetést.

tetést kell alkalmazni, ha az elkövető a rendőr felszólítására az elkövetés helyét elhagyja, vagy a jelenlévő hatóság vagy más szerv vagy szervezet felajánlott segítségét elfogadva együttműködik a hajléktalan személyek részére fenntartott ellátások igénybevétele érdekében. Szintén ennél a tényállásnál láthatunk példát büntetési nem alkalmazásának kizárására, e szabálysértés elkövetése miatt pénzbírság nem szabható ki, az elkövetésén tetten ért személlyel szemben helyszíni bírság kiszabásának nincs helye. A végrehajtásra is találhatunk speciális szabályt, ha a bíróság elzárás büntetést szab ki, ennek azonnali fogamatba vételét rendeli el.

6.2.1. A szabálysértési elzárás

A szabálysértési elzárás a legsúlyosabb szabálysértési büntetés, a személy **személyi szabadsághoz való jogát vonja el** meghatározott időre. A szabadságjogok korlátozása ugyanakkor kisebb mérvű, ez áll összhangban a társadalomra való veszélyesség alacsonyabb fokával. A Szabs. tv. általános jellemzése során már említésre került, hogy az önálló **elzárás büntetés kiszélesítésére** került sor. Ez a megállapítás alátámasztható egyrészt azzal, hogy megnőtt az eleve alternatív módon önálló elzárással büntethető tényállások száma, másrészt szinte bármely tényálláshoz kapcsolódóan ki lehet szabni elzárás büntetést, ha a cselekményt ismétlődően követik el. Elzárással is büntethető szabálysértés megvalósulása esetén a bíróság mérlegelési jogkörben jár el, elzárást alkalmazhat, a mérlegelés szempontjait a Szabs. tv. nem rögzíti.

A Szabs. tv. külön fejezetben (XXIII. fejezet) szabályozza azokat a szabálysértési tényállásokat, amelyek esetében elzárás kiszabható. Sajátossága ezeknek az eljárásoknak az, hogy a bíróság hatáskörébe tartoznak.

Elzárással is büntethető szabálysértések a Szabs. tv. 166–178/B. §-aiban foglalt tényállások, példaként említhető a magánlaksértés, az önkényes beköltözés, a garázdaság, a tiltott prostitúció, a valóltan bejelentés, a tulajdon elleni szabálysértés, az életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése.

A szabálysértési elzárás büntetést csak bíróság szabhatja ki. Az elzárás legrövidebb időtartama **egy nap**, leghosszabb időtartama **hatvan nap**, ettől maga a Szabs. tv. térhet el. Halmazat esetén **kilencven nap** elzárással sújtható az elkövető. A szabálysértési elzárás időtartamába be kell számítani szabálysértési őrizet teljes idejét, valamint a négy órát meghaladó tartamú előállítás időtartamát is. Fontos kiemelni, hogy az elzárás büntetés **fiatalkorúval** szemben is alkalmazható, azonban ez esetben a leghosszabb tartama **harminc nap**, halmazati büntetés esetén **negyvenöt nap**. A szabálysértési eljárásban **fiatalkorúnak** minősül az, aki a szabálysértés **elkövetésekor** a tizennegyedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat még nem.

A Szabs. tv. rögzíti azokat az eseteket, amikor az eljárás alá vont személy körülményeire tekintettel **nincs helye szabálysértési elzárás kiszabásának**.

- ☒ fogyatékos személy,
- ☒ napi rendszeres, életfenntartó ellátásban részesül,
- ☒ fekvőbeteg-ellátásban részesül,
- ☒ a várandósság tizenkettedik hetét elérő nő,
- ☒ tizennegyedik életévét be nem töltött gyermekét egyedül nevelő szülő, gyám,
- ☒ fogyatékos, vagy folyamatos ápolást, felügyeletet, gondozást igénylő hozzátartozójáról egyedül gondoskodik.

A szabálysértési elzárás **átváltoztatás** esetében minden szabálysértési tényállás megvalósulása esetén mint végrehajtási szankció alkalmazható. Így például a pénzbírságot meg nem fizetése esetén, elzárásra kell átváltoztatni. (ld. pénzbírság).

Az elzárás büntetés **végrehajtására** vonatkozó szabályokat a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló **2013. évi CCXL. tv.** XXXIII. fejezete tartalmazza, végrehajtásáról a szabálysértési elzárás végrehajtásának részletes szabályairól rendelkező 57/2014. (XII. 5.) BM rendelet rendelkezik. A szabálysértési elzárás végrehajtására alapvetően a fogház végrehajtási fokozatban érvényesülő szabályok irányadók, az eltéréseket a BM rendelet tartalmazza.

Az elzárás a bíróság ügydöntő jogerős határozata alapján hajtható végre. A végrehajtás helye büntetés-végrehajtási intézet vagy rendőrségi fogda lehet, ha az elkövető rendőrségi őrizetben van. A bv. intézet kijelölésére a szabadságvesztés, az elzárás, a rendbírság helyébe lépő elzárás, a letartóztatás és a szabálysértési elzárás végrehajtását fogantató büntetés-végrehajtási intézetek kijelölésének szabályairól szóló 16/2018. (VI.7) BM rendeletben foglaltakat kell alkalmazni. A BM rendelet 4. sz. melléklete jelöli ki a szabálysértési elzárást töltő személy lakóhelye szerint kijelölhető büntetés-végrehajtási intézeteket, pl. Csongrád-Csanád vármegyében a Szegedi Fegyház- és Börtönt.

6.2.2. A pénzbírság

A szabálysértések **generális szankciója** a pénzbírság, melynek legalacsonyabb összege **hatezeröttszáz** forint, legmagasabb összege pedig **kettősszáz ezer** forint. Szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértések esetén a felső határ **négyszázezer** forintra emelkedik. **Halmazati büntetés** esetén elzárással nem büntethető szabálysértések esetén a bírság maximális mértéke háromszázezer forint, míg elzárással is büntethető szabálysértések esetében hatszázezer forint.

A **fiatalkorú** elkövetőre vonatkozóan eltérést tartalmaz a Szabs. tv. a pénzbírság legmagasabb összege ez esetben hatvanötezer forint, szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértések esetén százharmincezer forint. Azt is hozzá kell tenni, hogy a fiatalkorúval szemben pénzbírságot csak akkor lehet kiszabni, ha a fiatalkorú annak megfizetését vállalja. A pénzbírság meghatározása során **be kell számítani** a szabálysértési őrizet teljes idejét, a négy órát meghaladó tartamú előállítás tartamát. A szabálysértési őrizet, valamint a négy órát meghaladó tartamú előállítás minden megkezdett órája helyébe **háromszáz forint** pénzbírságot kell beszámítani.

A pénzbírságról a szabálysértési hatóság, bíróság **mérlegelési jogkörében** dönt, nincsenek rögzítve mérlegelési szempontok, a jogalkalmazó szerv az eset összes körülményeinek mérlegelésével állapítja meg a tettarányos, egyénre szabott mértékű pénzbírságot.

A **Kormány rendeletében** megállapíthatja a pénzbírság kötelező mértékét. Erre példa az egyes **közlekedési szabálysértések** miatt alkalmazandó szabálysértési pénzbírság, illetve helyszíni bírság kötelező mértékéről, valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvénnyel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló a 63/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet.

*4. táblázat: Egyes közlekedési szabálysértések esetén
kiszabható pénzbírság kötelező mértéke*

<i>Szabálysértési tényállás</i>	<i>Helyszíni bírság</i>	<i>Pénzbírság</i>
az elsőbbség és az előzésre vonatkozó szabályok megsértése	26 000	52 000
másodfokú viharjelzés megsértése	24 000	46 800
szmogriadó elrendelése esetén vagy annak megelőzése érdekében bevezetett, a mozgó légszennyező forrás használatára vonatkozó forgalomkorlátozások vagy intézkedések megsértése	24 000	46 800
a jármű műszaki érvényességi ideje több mint egy éve lejárt	46 800	93 600
megállás a „Megállni tilos” jelzőtábla hatálya alatt	15 600	31 200
várakozás a „Várakozni tilos” a jelzőtábla hatálya alatt	15 600	31 200
megállás autópálya és autópálya utastén és leálló sávon	32 500	65 000

(szerk.: Szerző, Forrás: 63/2012. (IV.2.) Korm. rendelet mellékletei)

A szabálysértés miatt eljáró szerv által kiszabott pénzbírságot a határozat jogerőre emelkedésétől számított **harminc napon belül** kell megfizetni. Az

elkövető kérelmére egy alkalommal, legfeljebb hat hónapra részletfizetés, halasztás engedélyezhető, a végrehajtásra az általános szabályok szerint kerül sor.

A pénzbírság meg nem fizetése esetén lehetőség van közérdekű munkával való **megváltásra**. A megváltás csupán lehetőség az elkövető számára, amelylyel nem kötelező élnie. Ha élni szeretne a lehetőséggel, akkor az eljáró szerv határozatot hoz a meg nem fizetett pénzbírság közérdekű munkával történő megváltásáról. A határozatban meg kell jelölni, hogy milyen tartamú közérdekű munkával váltható meg a pénzbírság. Ebben az esetben az elkövetőnek az állami foglalkoztatási szervnél kell jelentkeznie. A megváltás mértékét illetően, hat óra közérdekű munka felel meg hatezeröttszáz forint pénzbírságnak. A foglalkoztatást biztosító munkahelyekről az állami foglalkoztatási szerv nyilvántartást vezet.

A pénzbírság meg nem fizetése esetén, amennyiben a végrehajtás nem vezetett eredményre, a bíróság a pénzbírságot szabálysértési **elzárásra változtatja át**. Az átváltoztatásról kizárólag bíróság dönthet, tárgyaláson. Az átváltoztatás esetén az átváltási kulcs hatezeröttszáz forint/nap. Nem kerülhet sor átváltoztatásra azokban az esetekben, amikor eleve a szabálysértési elzárás kiszabására sincs lehetőség.

6.2.3. A közérdekű munka

A közérdekű munka büntetést a Szabs. tv. emelte be a büntetések sorába. A közérdekű munka büntetés csak az eljárás alá vont személy **hozzájárulása** esetén szabható ki, erről a szabálysértési hatósági meghallgatáson őt nyilatkoztatni kell. Kiszabását a szabálysértési elzárást kizáró körülmények eleve kizárják. **Nincs helye** közérdekű munka kiszabásának, ha az elkövető

- ☒ fogyatékos személy,
- ☒ napi rendszeres, életfenntartó ellátásban részesül,
- ☒ fekvőbeteg-ellátásban részesül,
- ☒ a várandósság tizenkettedik hetét elérő nő,
- ☒ tizennegyedik életévét be nem töltött gyermekét egyedül nevelő szülő, gyám,
- ☒ fogyatékos, vagy folyamatos ápolást, felügyeletet, gondozást igénylő hozzátartozójáról egyedül gondoskodik.

Ha a szabálysértési ügyekben eljáró hatóság, illetve a bíróság közérdekű munka büntetést szab ki, az eljárás alá vont személy köteles a számára meghatározott munkát elvégezni. Személyi szabadsága – a meghatározott munka elvégzésén túl – nem korlátozható. A közérdekű munka tartamát órákban kell meghatározni, **legkevesebb hat óra időtartam, legfeljebb száznyolcvan óra**

időtartam lehet. Közérdekű munkát **hetenként legalább egy napon** (heti pihenőnap, szabadidő) kell végezni, **díjazás nélkül**. A napi munkaidő **minimum négy óra, legfeljebb nyolc óra** lehet, havonta legalább huszonnégy óra munkát kell végezni. A büntetés időtartamába be kell számítani a szabálysértési őrizet teljes idejét, továbbá a négy órát meghaladó tartamú előállítás tartamát.

A közérdekű munka büntetés végrehajtásáról az **állami foglalkoztatási szerv** gondoskodik. A [Nemzeti Foglalkoztatás Szolgálat](#) nyilvántartást vezet azokról a foglalkoztatókról, amelyeknél a közérdekű munka büntetés végrehajtható. E szervek lehetnek helyi önkormányzatok, költségvetési szervek, oktatási, szociális, egészségügyi intézmények.

Az elkövetőnek, amennyiben közérdekű munkát szabnak ki, a határozat jogerőre emelkedésétől számított három napon belül jelentkezni kell az állami foglalkoztatási szervnél, amely **kijelöli a foglalkoztatót**. A kijelölés során figyelemmel kell lenni a [foglalkoztató](#) megközelíthetőségére, ugyanis lakóhelyről, tartózkodási helyről tömegközlekedési eszközzel legfeljebb 1 órán belül megközelíthetőnek kell lennie és a munkaerőigényre. A foglalkoztató kijelölésének feltétele, hogy az beleegyezik, továbbá a végzendő munka az elkövető egészségi állapotának és munkára való alkalmasságának megfelel.

Ha az elkövető **munkakötelezettségének nem tesz eleget**, a bíróság a közérdekű munkát elzárásra változtatja át, az átváltás kulcsa: hat óra közérdekű munkavégzés fele meg egy napi elzárásnak.

Fiatalkorúval szemben közérdekű munkát akkor lehet kiszabni, ha a határozat meghozatalakor betöltötte a tizenhatodik életévét.

6.3. Intézkedések

Az intézkedések alkalmazásával a cél nem elsődlegesen az elkövető megbüntetése, hanem nevelése és a társadalom védelme. A Szabs. tv. intézkedésként nevesíti a járművezetéstől eltiltást, az elkobzást, a kitiltást és a figyelmeztetést. Az intézkedések önállóan, egymás mellett vagy büntetés mellett is alkalmazhatók. Figyelmeztetés mellett viszont csak elkobzás alkalmazható.

6.3.1. A járművezetéstől eltiltás

A járművezetéstől eltiltás olyan jogkorlátozó intézkedés, amelynek **célja** az újabb ilyen jellegű szabálysértés megakadályozása, a közlekedés rendjének és biztonságának védelme. Kiszabására csak akkor kerülhet sor, ha a szabálysértést **engedélyhez kötött járművezetés** szabályainak megszegésével követték el és csak olyan jármű vezetésétől lehet eltiltani, amelynek vezetése engedélyhez

kötött. A járművezetéstől eltiltás meghatározott **járműkategóriára**, illetve **járműfajtára** is vonatkozhat.

Alkalmazása általában **lehetőség**, mérlegelési jogkörben dönthet a szabálysértés miatt eljáró szerv arról az intézkedésről, de a Szabs. tv. **kötelező** esetet is tartalmaz.

16. § (1a) Közveszély színhelyén, a 7500 kg-ot meghaladó megengedett legnagyobb össztömegű tehergépkocsival, vontatóval, valamint e járműből és pótkocsiból álló járműszerelvénnel

a) az úton való haladásra,

b) az előzésre és kikerülésre, valamint

c) a lezárt útszakaszra történő behajtásra

vonatkozó szabályok megszegésével elkövetett szabálysértés miatt járművezetéstől eltiltást alkalmazni kell.

A járművezetéstől eltiltás időtartama **egy hónaptól egy évig** terjedhet, meghatározott járműkategóriára, illetve járműfajtára is vonatkozhat. A vezetői engedély visszaadása meghatározott feltétel teljesítésétől tehető függővé.

Kezdő időpontja a szabálysértést megállapító és az intézkedést kiszabó határozat jogerőre emelkedésével kezdődik. A határozatot meg kell küldeni közúti járművezetéstől történő eltiltás esetén a lakóhely szerint illetékes közlekedési igazgatási hatósághoz, illetve nem közúti járművezetéstől történő eltiltás esetén az engedélyt kiállító hatósághoz.

6.3.2. Az elkobzás

Az elkobzás intézkedés alkalmazásával jellemzően társadalomvédelmi célt valószínűsítenek meg, de lehetséges az elkövető és környezetének megbüntetése is, ha az elkövető a szabálysértés elkövetése által valamilyen anyagi előnyhöz, ellenszolgáltatáshoz jut. A Szabs. tv. elkobzásra vonatkozó szabályozása követi a büntetőjogban alkalmazott szabályozást.

El kell kobozni azt a dolgot,

- ☒ amelyet szabálysértés elkövetéséhez eszközül használtak vagy arra szántak, (*instrumentum infractionis*)
- ☒ amelynek birtoklása jogszabályba ütközik, vagy amely veszélyezteti a közbiztonságot (kisegítő jellegű, ha más ok miatt nem kobozható el a dolog),
- ☒ amely szabálysértés elkövetése útján jött létre,
- ☒ amelyre a szabálysértést elkövették,
- ☒ amelyet a szabálysértés befejezését követően a dolog elszállítása céljából használtak,

- ☒ az eljárás alá vont személy a szabálysértés elkövetéséért a tulajdonostól vagy annak hozzájárulásával mástól kapott („a szabálysértés ellenértéke”).

Az elkobzást **nem lehet elrendelni**, ha a dolog nem az eljárás alá vont személy tulajdona, kivéve, ha a tulajdonos az elkövetésről előzetesen tudott. Méltányosságból **kivételesen mellőzhető** az elkobzás, ha az az eljárás alá vont személyre vagy a dolog tulajdonosára a szabálysértés súlyával arányban nem álló, méltánytalan hátrányt jelentene.

Nincs helye elkobzás elrendelésének, ha a cselekmény elkövetése óta **két év eltelt** (végső határidő), kivéve, ha az elkobzás tárgyának birtoklása jogellenes.

Az elkobzás mint intézkedés önállóan és akkor is alkalmazható, ha az eljárás alá vont személy nem vonható felelősségre.

Elkobzás esetén a dolog tulajdonjoga az **államra** száll.

6.3.3. A kitiltás

A kitiltás speciális, **meghatározott szabálysértési tényállásokhoz** kötődő intézkedés.

El kell különíteni a büntetőjogi kitiltás mellékbüntetéstől, amely az ország meghatározott részéből, helységekből történő kitiltást jelent.

A kitiltás két típusú szabálysértési tényállás esetén alkalmazható, egyrészt a **sportrendezvényen** való részvétellel, az odautazással vagy az onnan történő távozással összefüggő szabálysértés miatt (pl. lopás, becsületsértés, rendzavarás), ilyen esetben kitiltható az elkövető sportrendezvényről, vagy sportlétesítményből, másrészt pedig **kereskedelmi tevékenységgel** összefüggő szabálysértés (pl. áru hamis megjelölése, rossz minőségű termék forgalomba hozatala) miatt, ezesetben kitiltható a kereskedelmi létesítményből vagy kereskedelmi tevékenység helyéül szolgáló egyéb helyszínről.

A kitiltás időtartama **hat hónaptól két évig** terjedhet.

Végrehajtására akként kerül sor, hogy a szabálysértés miatt eljáró szerv megküldi a személy adatait a sportrendezvény szervezőjének, rendezőjének, jegyértékesítőjének, kereskedelmi létesítmény, tevékenység végzésére szolgáló helyszín ellenőrzésére jogosult szervnek.

6.3.4. A figyelmeztetés

A figyelmeztetés a **legenyhébb** szabálysértési szankció. Akkor alkalmazható, ha a szabálysértés az elkövetés körülményeire tekintettel csekély súlyú és ettől az

intézkedéstől kellő visszatartó hatás várható. A szabálysértési hatóság, illetve a bíróság a rosszallását fejezi ki és felhívja az eljárás alá vont személyt arra, hogy a jövőben tartózkodjon szabálysértés elkövetésétől.

A figyelmeztetés ugyanakkor **jogerős felelősségre vonást** eredményez, hiszen ismételt elkövetővé minősítés szempontjából figyelembe veendő.

5. táblázat: Egyes szabálysértési szankciók alkalmazásának gyakorlata 2020–2024.

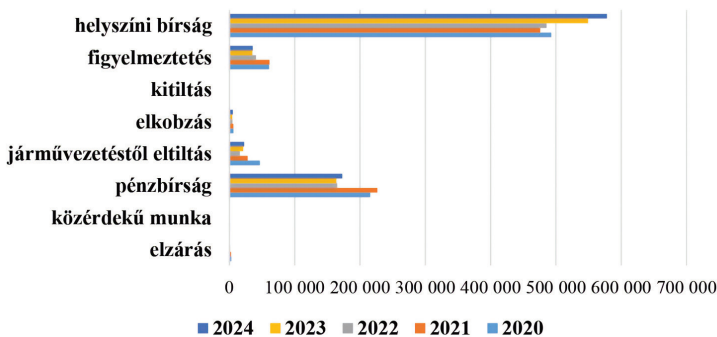
Jogerősen kiszabott szankciók	2020	2021	2022	2023	2024
elzárás	2 957	2 620	1 434	1 024	1 028
közérdekű munka	1 126	953	717	693	750
pénzbírság	215 761	226 644	165 216	163 851	172 960
járművezetéstől eltiltás	46 856	27 892	15 984	21 119	22 733
elkobzás	6 273	6 149	4 767	4 433	5 279
kitiltás	4	7	17	19	18
figyelmeztetés	60 863	61 405	40 778	35 237	35 836
helyszíni bírság	492 845	475 952	485 743	549 145	578 048
összesen	826 685	801 622	714 656	775 521	816 652

(szerk.: Szerző, Forrás: Bűnügyi Statisztikai Rendszer. Szabálysértések. <https://bsr.bm.hu/>)

Az alábbi diagram a táblázat adatai alapján készült, amely még inkább szemléletessé teszi a jogkövetkezményeket illetően levonható következtetéseket.

5. ábra: Szabálysértési szankciók 2020–2024.

Jogerősen kiszabott szabálysértési szankciók típusonként 2020–2024.

(szerk.: Szerző, Forrás: Bűnügyi Statisztikai Rendszer. Szabálysértések. <https://bsr.bm.hu/>)

Ellenőrző kérdések

1. Jellemezze a szabálysértések elkövetése esetén alkalmazható jogkövetkezmények rendszerét!
2. Milyen büntetési nemek és intézkedések alkalmazhatók jogkövetkezményként?
3. Milyen szempontokat mérlegel a szabálysértés miatt eljáró szerv a jogkövetkezmény alkalmazásakor?
4. Jellemezze a szabálysértési elzárás büntetést!
5. Jellemezze a közérdekű munka büntetést!
6. Jellemezze a pénzbírságot mint büntetési nemet!
7. Jellemezze a járművezetéstől eltiltás intézkedést! Mérlegelés tárgya, illetőleg kötelező az alkalmazása?
8. Jellemezze az elkobzást mint intézkedést!
9. Jellemezze a kitiltás intézkedést!
10. Mikor alkalmazható figyelmeztetés? Felelősségre vonást jelent-e a figyelmeztetés?

7. Fejezet

A halmazati büntetés és ismételt elkövetés

7.1. A halmazat

A szabálysértési eljárásban is ismert és alkalmazott jogintézmény a halmazat, a büntetőjogi dogmatikai alapjait veszi át a Szabs. tv. is. Ha az eljárás alá vont személy egy vagy több cselekménye több szabálysértést is megvalósít és azok nem zárják ki egymást, továbbá ugyanazon eljárásban kerülnek elbírálásra, **halmazatról** van szó.

A büntetőjogban ismeretes és a szabálysértési jogban is alkalmazott az

- **alaki** halmazat, amikor az elkövető egyetlen cselekménye valósít meg több szabálysértést, illetve
- **anyagi** halmazat, amikor az elkövető több cselekménye valósít meg több szabálysértést.

Homogén halmazatról akkor beszélünk, ha ugyanazt a szabálysértési tényállást meríti ki többször az elkövető cselekménye, **heterogén** halmazatról pedig akkor, ha az elkövető magatartása több szabálysértési tényállásba is ütközik.

Halmazat megállapításakor a kiszabható büntetések esetében a **mérsékelt kumuláció** elve érvényesül, vagyis a legsúlyosabb szabálysértésre megállapított büntetés felső határa a felével emelhető, de nem érheti el az egyes cselekményekre megállapított felső határok összegét. A Szabs. tv. rendelkezik a **halmazati büntetésekről**, e szerint, ha ugyanabban az eljárásban több szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés megállapítására kerül sor, az elzárás leg hosszabb tartama **kilencven nap**, a pénzbírság felső határa a kiszabható **pénzbírság a felével** emelkedik. Ha ugyanabban az eljárásban több, szabálysértési elzárással **nem büntethető** szabálysértést is megállapítottak, a pénzbírság felső határa a kiszabható **legmagasabb pénzbírság a felével emelkedik**.

7.2. Az ismételt elkövetés

Az ismételt elkövetés **fogalmi elemei** az alábbiakban foglalhatók össze:

- ha az eljárás alá vont személyt a szabálysértés elkövetésének időpontját **megelőző hat hónapon belül**
- általában **azonos jellegű** (vagy elzárással is büntethető, vagy elzárással nem büntethető, de a Szabs. tv. szabályozza azokat az eseteket is, amikor eltérő jellegű cselekményeket követ el) szabálysértések miatt

- **legalább két alkalommal**
- jogerősen **felelősségre** vonták.

A Szabs. tv. a **jogkövetkezményeket**, az ismételt elkövetés büntetését illetően differenciál, annak megfelelően, hogy a korábbi és az újabb elkövetés milyen jogkövetkezménnyel sújtható.

6. táblázat: *Ismételt elkövetés jogkövetkezményei*

	<i>korábban elkövetett szabálysértések jellege</i>	<i>újonnan elkövetett szabálysértés jellege</i>	<i>jogkövetkezmény az újabb szabálysértési ügyben</i>
1.	szabálysértési elzárással is büntethető	szabálysértési elzárással is büntethető	szabálysértési elzárás leghosszabb tartama: 90 nap pénzbírság felső határa: kiszabható pénzbírság 1,5*
2.	szabálysértési elzárással is büntethető	pénzbírsággal büntethető	75 napig terjedő szabálysértési elzárás
3.	pénzbírsággal sújtható	szabálysértési elzárással is büntethető	75 napig terjedő szabálysértési elzárás
4.	pénzbírsággal sújtható	pénzbírsággal sújtható szabálysértés	60 napig terjedő szabálysértési elzárás
5.	szabálysértési elzárással büntethető és pénzbírsággal sújtható	szabálysértési elzárással is büntethető	75 napig terjedő szabálysértési elzárás
6.	szabálysértési elzárással büntethető és pénzbírsággal sújtható	pénzbírsággal büntethető	60 napig terjedő szabálysértési elzárás

(szerk. Szerző, Forrás: Sztv.)

Az 1–4. esetben a jogkövetkezményekre vonatkozó rendelkezés **nem alkalmazható**, ha helyszíni bírságot szabtak ki. Szintén nem alkalmazható, ha a Szabs. tv. XXVII–XXVIII. fejezetében (kiemelt közlekedési szabálysértések, illetőleg közlekedési szabálysértések) felsorolt szabálysértési tényállások valósultak meg, vagy korábban ilyen cselekmények elkövetése miatt korábban jogerősen elmarasztalták.

A **kiemelt közlekedési és közlekedési szabálysértések ismételt elkövetés** büntetésére további részletező szabályokat tartalmaz a Szabs. tv. Akit az e körben meghatározott szabálysértés miatt hat hónapon belül legalább két alkalommal jogerősen felelősségre vontak, az újabb ebben a körben szabályozott szabálysértés elkövetése esetén a járművezetéstől is el kell tiltani és a második, kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó szabálysértés elkövetése esetén az ah-

hoz rendelt kötelező mértékű pénzbírság kétszeresét kell kiszabni. A legalább harmadik, kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó szabálysértés elkövetése esetén pedig az ahhoz rendelt kötelező mértékű pénzbírság háromszorosát kell kiszabni. A pénzbírság meghatározására vonatkozó rendelkezéseket nem lehet figyelembe venni, ha szabálysértés elkövetése miatt helyszíni bírságot szabtak ki.

Ellenőrző kérdések

1. Mit jelent a halmazat?
2. Hogyan alakulnak a halmazati büntetések a szabálysértések esetében?
3. Mi minősül ismételt elkövetésnek a szabálysértési eljárásban?
4. Milyen jogkövetkezmények alkalmazhatók ismételt elkövetés esetében?
5. Mi a következménye az ismételt elkövetésnek a közlekedési és a kiemelt közlekedési szabálysértések esetében?

8. Fejezet

Az elévülés, mentesülés a hátrányos jogkövetkezmények alól

Az elévülés tárgyalása során egyrészt a szabálysértésért való felelősség megállapíthatóságának elévüléséről, másrészt pedig a büntetések és a helyszíni bírság végrehajthatóságának elévüléséről kell szólni.

8.1. A szabálysértésért való felelősség megállapíthatóságának elévülése

Nincs helye felelősségre vonásnak, ha a **szabálysértés elkövetése óta hat hónap** eltelt. Fontos, hogy mikor kezdődik az elévülés, mely időponttól kell számítani a felelősségre vonást kizáró hat hónapos határidő kezdetét. Az elévülési határidő kezdő napja az a nap, amikor a szabálysértés **valamennyi tényállási eleme** megvalósult. Ha a **kísérlet** is büntetendő, akkor az a nap a kezdőnap, amikor az ezt megvalósító cselekmény véget ért. Ha a szabálysértés **jogellenes állapot** előidézésével, illetve fenntartásával vagy kötelesség teljesítésének **elmulasztásával** valósul meg, az elévülési idő mindaddig nem kezdődik el, amíg ez az állapot fennáll, illetve amíg a kötelesség jogszerűen teljesíthető lett volna.

A cselekmény elkövetésétől számított **két év** elteltével nincs helye szabálysértési felelősségre vonásnak, ez a határidő a felelősségre vonás objektív határideje.

8.2. A szabálysértési elzárás, a közérdekű munka, a pénzbírság és a helyszíni bírság végrehajthatóságának elévülése

Nem lehet végrehajtani a szabálysértési elzárás büntetést, a pénzbírságot, a közérdekű munkát, továbbá a meg nem fizetett pénzbírság, illetve helyszíni bírság helyébe lépő szabálysértési elzárást és a nem teljesített közérdekű munka helyébe lépő szabálysértési elzárást, ha az alaphatározat jogerőre emelkedésétől számítva **egy év** eltelt.

8.3. Mentésülés a hátrányos jogkövetkezmények alól

A szabálysértési felelősségre vonás nem eredményez büntetett előéletet. A mentesülés a büntetést vagy intézkedést megállapító határozat jogerőre emelkedését követő **két év** elteltével következik be, amely határidő igazodik a szabálysértés abszolút elévülési idejéhez.

Ellenőrző kérdések

1. Meddig van helye felelősségre vonásnak a szabálysértés elkövetése esetén?
2. Ismer-e objektív elévülési időt?
3. Milyen jelentősége van egyes büntetések végrehajthatósága elévülésének?
4. Büntetett előéletet eredményez-e a szabálysértési felelősség megállapítása?
5. Mihez igazodik a hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesülés ideje?

II. Rész

A szabálysértési eljárás

9. Fejezet

A szabálysértési eljárás szabályozása, alapelvek a szabálysértési eljárásban

9.1. A szabálysértési eljárás szabályozásának jellege

A szabálysértési eljárásra vonatkozó szabályrendszert a Szabs. tv. tartalmazza. A szabálysértési eljárás a hatósági eljárás szabályozása szempontjából **kivett eljárásnak** minősül, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. tv. (Ákr.) hatálya nem terjed ki a szabálysértési eljárásra. A szabálysértési eljárás szabályai *Nagy Marianna* megközelítése alapján **leegyszerűsített vétségi típusú büntető eljárás**ként jellemezhetők.

A hatályos Szabs.tv egy olyan új szabálysértési eljárási rendszer kialakítását tűzte ki célként, amely hatékony és gyors eljárási lehetőségeket biztosít az egyes szabálysértési hatóságok számára. Az eljárás **sommás** eljárásnak is tekinthető abból a szempontból, hogy az ügyek a lehető legrövidebb időn belül, a legegyszerűbb eljárásban lezárásra kerülhessenek. Azokban az eljárásokban, amelyekben a tényállás tisztázott, a leggyakrabban és elsődlegesen **meghallgatás nélküli** eljárásban hoz határozatot a szabálysértési hatóság és a bíróság. Meghallgatásra, tárgyalásra kérelemre alapján kerülhet sor.

A szabálysértési eljárás **két szakaszból** áll, az alapeljárásból és a jogorvoslati eljárásból. Az alapeljárás a közigazgatási hatóság előtti eljárás, valamint elzárásos tényállások esetén a bíróság előtti eljárás. A jogorvoslati szakasz keretében a közigazgatási határozatot a bíróság (járásbíróság) teljes körben felülvizsgálja, az elzárással sújtható szabálysértési tényállások esetében a jogorvoslati szakaszban a törvényszék jár el.

A szabálysértési eljárás **szabályozásának szerkezete a Szabs. tv-ben** a következőképpen alakul:

- ☒ *mind a közigazgatási mind a bíróság előtti eljárásban alkalmazható szabályok*
 - ✓ alapelvek,
 - ✓ a hatáskör-telepítés szabályai
 - ✓ a bizonyítási eljárás
 - ✓ általános eljárási szabályok
 - ✓ kényszerintézkedések
- ☒ *egyes eljárástípusok sajátosságai*
 - közigazgatási hatóság előtti eljárás
 - helyszíni eljárás

- elzárással is sújtható szabálysértésekre vonatkozó eljárás
- fiatalkorúak szabálysértéseire, valamint a becsületsértési ügyekre vonatkozó eljárás

9.2. Az eljárásjogi szabályok alkalmazása

A szabálysértési **felelősség megállapítására** a szabálysértés **elkövetésekor** hatályos szabályok alapján kerülhet sor, ezzel szemben fontos kiemelni, hogy az **eljárásra vonatkozó szabályok** az elbírálás időpontjához igazodnak, vagyis a szabálysértési hatóság az **elbíráláskor** hatályban lévő rendelkezések alapján jár el.

9.3. A szabálysértési eljárás alapelvei

A szabálysértési eljárásban is, amint valamennyi eljárás során, eljárási alapelvek érvényesülnek, amelyek zsinórmértékül szolgálva áthatják a szabálysértési eljárás teljes menetét. Az eljárási alapelvek tárgyalása során érintjük

- ✓ a fair eljárás elvét,
- ✓ a hivatalból való eljárás elvét,
- ✓ az ártatlanság vélelmét,
- ✓ az önvádra kötelezés tilalmát,
- ✓ a védekezéshez való jogot,
- ✓ a nyelvhasználat jogát,
- ✓ a jogorvoslathoz való jogot,
- ✓ a szabálysértési felelősség elbírálásának elvét.

9.3.1. A fair eljárás, a tisztességes eljáráshoz való jog

A **fair eljárás elvének**, a **tisztességes eljáráshoz való jognak** a rögzítése ugyan nem szerepel a Szabs.tv-ben, jelentőségénél fogva azonban említésre érdemes. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése rögzíti a tisztességes eljáráshoz való jogot, összhangban nemzetközi jogi dokumentumokkal.

XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (EJEE), amely az 1993. évi XXXI. törvénnyel került Magyarországon kihirdetésre, 6. cikk (1) bekezdése tartalmazza a tisztességes tárgyaláshoz való jogról szóló rendelkezéseket.

6. cikk – Tisztességes tárgyaláshoz való jog

1. Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. Az ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, a tárgyalóterembe történő belépést azonban meg lehet tiltani a sajtónak és a közönségnek a tárgyalás teljes időtartamára vagy egy részére annyiban, amennyiben egy demokratikus társadalomban ez az erkölcsök, a közrend, illetőleg a nemzetbiztonság érdekében szükséges, ha e korlátozás kiskorúak érdekei, vagy az eljárásban résztvevő felek magánéletének védelme szempontjából szükséges, illetőleg annyiban, amennyiben ezt a bíróság feltétlenül szükségesnek tartja, mert úgy ítéli meg, hogy az adott ügyben olyan különleges körülmények állnak fenn, melyek folytán a nyilvánosság az igazságszolgáltatás érdekeit veszélyeztetné.

9.3.2. A hivatalbóli eljárás elve

A szabálysértések főszabályként **hivatalból üldözendő** cselekmények. Bizonyos szabálysértések esetében nem, vagy csak részben érvényesül a hivatalbóliság elve, azon szabálysértések elkövetése esetében, amelyek miatt csak magánindítványra, vagy arra feljogosított szerv feljelentésére indulhat eljárás. A magánindítvány, illetve a feljelentés hiánya a szabálysértési eljárás lefolytatását akadályozó okoknak minősülnek.

A **hivatalból való eljárás elve** a hatáskör gyakorlásának kötelezettségeként érvényesül. A szabálysértési hatóság és a bíróság a törvényi feltételek fennállása esetén köteles az eljárást lefolytatni és döntést hozni. A szabálysértési hatóságnak, illetőleg a bíróságnak **intézkednie kell az eljárás megindításáról**, ha

- a) feljelentés érkezik, magánindítványt nyújtanak be a hatósághoz, illetőleg a bírósághoz
- b) hivatalból észleli a szabálysértés elkövetését, illetve ilyenről tudomást szerez,
- c) előkészítő eljárásról készített összefoglaló jelentés érkezik a bírósághoz a rendőrség közrendvédelmi szervétől, az elzárással is büntethető szabálysértésre vonatkozó iratokkal együtt.

Ha a hatóság, illetve bíróság nem rendelkezik hatáskörrel vagy illetékességgel az ügyben, **áttételi kötelezettség** terheli, vagyis meg kell küldeni az eljárást kezdeményező iratot a hatáskörrel, illetékességgel rendelkező szerv számára.

A hivatalbóli eljárás tehát a hatóság, bíróság számára eljárási kötelezettséget jelent, a szabálysértési eljárást le kell folytatnia és a felelősség kérdésében döntést kell hoznia, amennyiben nem merül fel törvényi akadály.

9.3.3. Az ártatlanság vétele

Az **ártatlanság vétele** a szabálysértési eljárásban is érvényesül az eljárás alá vont személy érdekében, ennek megfelelően a szabálysértési felelősség bizonyítása a szabálysértési hatóságot, a bíróságot terheli. A tényállás tisztázásának kötelezettsége a szabálysértési hatóságra, bíróságra nézve a bizonyítási terhet jelenti, azaz az eljárás alá vont személy nem kötelezhető ártatlansága bizonyítására. Amellett, hogy az eljárás alá vont személyt nem terheli a bizonyítás kötelezettsége, magában foglalja az önvádra kötelezés tilalmát, a hallgatás jogát is. Az önvádra kötelezés elve a vallomástétel szabadságát, valamint a terhelő bizonyítékok szolgáltatása megtagadásának a jogát biztosítja. A kétséget kizáróan nem bizonyított tényeket nem lehet az eljárás alá vont terhére értékelni. Ez utóbbi követelményt a Szabs. tv. *expressis verbis* nem tartalmazza, azonban a büntető eljárási analógia alapján a szabálysértési eljárásban is érvényesítendő.

19/2009. (II. 25.) AB határozat

1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljárás követelményét és az ártatlanság vételeme vonatkozó álláspontját számos ügyben... – a különböző típusú eljárásokban betöltött szerepére tekintettel – vizsgálta...

1.2. Az alkotmánybírósági gyakorlat az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében meghatározott tisztességes eljárás fogalmát olyan komplex követelménynek tekinti, amelynek a konkrét ügyekben történő érvényesülése többnyire szorosan összefügg az 57. §-ban rögzített további alkotmányos rendelkezésekkel. Az egyéni felelősségre alapított jogkövetkezmény alkalmazásával járó eljárásokban – a szankció karakterétől is függően – különösen szoros kapcsolatban állhat ezzel az Alkotmány 57. § (2) bekezdésében nevesített ártatlanság vételeme. Ezt az elvet az Alkotmánybíróság működésének kezdetétől a jogállam egyik alapelvének, elsősorban az állam büntető hatalmát korlátozó alkotmányos szabálynak, a büntetőjog alkotmányosan védett olyan alapintézménynek tekintett, amely más alkotmányos alapjog miatt nem korlátozható, s amelyet fogalmilag sem lehet „nem teljesen” érvényesíteni. A határozatok részletezik, hogy az ártatlanság vételeme a büntetőeljárás rendszerében a büntetőjogi felelősség megállapításának folyamatára, a bizonyítási eljárásra vonatkozó, a terhelt számára az olyan károkkal szemben is védelmet biztosító alapjog, amelyek utóbb nem reparálhatók. A büntető ügyben eljáró hatóságok számára kötelezően követendő olyan parancs, mely szerint a jogerős ítélet meghozataláig a terhelt nem kezelhető bűnösként. Az elv érvényesülése a döntésre jogosított büntetőeljárási hatóságokkal szemben az elfogulatlan, pártatlan megközelítés követelményét, a prejudikáció tilalmát – azaz az 57. § (1) bekezdésében foglalt egyes részelemek figyelembevételét is – támasztja...

Az Alkotmánybíróság azonban már korábban sem csupán a büntetőeljárásban irányadó alkotmányos elvnek tekintette az ártatlanság vételemt; azt több esetben – egymáshoz képest is – eltérő jogterületeket érintően kiterjesztően értelmezte. Ugyan-

akkor leszögezte, hogy az Alkotmány 57. § (2) bekezdésének rendelkezéséből eredő alkotmányos védelem nem terjeszthető ki korlátlanul. Az Alkotmánybíróság esetről esetre mérlegeli, hogy a konkrét ügyben vizsgált jogszabályok a széles értelemben vett jogi felelősségi rendszer olyan elemei-e, amelyek alkalmazásakor ez az alapelv nem kerülhető meg. Az erre vonatkozó határozatainak közös lényege, hogy „az ártatlanság vélelme a felelősség kérdésében hozandó döntés folyamán túl elsősorban azt a jogserelméletet hivatott megakadályozni, amelyet – törvénynek megfelelően lefolytatott eljárás során – megállapított felelősség hiányában alkalmazott és utóbb reparáció nélkül maradt joghátrányok okozhatnak.” (ABH 2009. első kötet 146–161.)

9.3.4. A védekezéshez való jog

A korábbi szabálysértési törvény a védelemhez való jogot biztosította az eljárás alá vont személy számára, a hatályos Szabs. tv. nem tartalmazza a védő közreműködésére vonatkozó szabályokat. A **védekezéshez való jog** két részjogosítványt foglal magában, egyrészt a védő közreműködését, másrészt pedig a nyelvhasználat szabályainak érvényesülését. A szabálysértési eljárásban is biztosítani szükséges a fegyverek egyenlőségét.

14/2004. (V. 7.) AB határozat

3.1. ...Az Abh.-nak a jelen ügyben fontos megállapítása szerint: „a tisztességes eljárásnak az egyezmény- és alkotmányszövegekben nem nevesített, de általánosan és nem vitatottan elismert eleme a „fegyverek egyenlősége”, amely a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen. A fegyverek egyenlőségének egyik feltétele (és a nemzetközi szervek esetjogaiban is leginkább kimunkált területe) a felek mindegyikének személyes jelenléte az eljárási cselekmények során [...] A másik feltétel, hogy az ügyben releváns adatokat a vád, illetve a terhelt és a védő ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhessék meg. Itt érintkezik a fair trial elve a védelemhez való jog hatékonyságának és a védelemre való felkészülés kellő idejének és eszközeinek követelményével.” (ABH 1998, 91, 95–96.)

A védekezéshez való jog részletes tartalma a Szabs. tv. számos rendelkezésében nyomon követhető, így az iratbetekintési jog gyakorlása során, a bizonyítási eljárási cselekményeknél való részvételben, az indítványtétel joga, a kérdésfeltevél joga, a felvilágosítás kérése az eljárás bármely szakaszában. **Kötelező a védelem** biztosítása bíróság elé állítás esetén, az eljárás alá vont személy számára a rendőrségnek kötelessége védőt (ügyvédet) kirendelni, ha a gyorsított bíróság-

gi eljárás céljából őrizetbe vette az elzárással is büntethető szabálysértés elkövetőjét, és az eljárás alá vont személy nem rendelkezik meghatalmazott védővel.

9.3.5. A nyelvhasználat joga

A szabálysértési eljárás nyelve a magyar, ha az eljárás bármely résztvevője nem ismeri a magyar nyelvet, ebből hátránya nem származhat, használhatja anyanyelvét, vagy más közvetítő nyelvet.

9.3.6. A jogorvoslathoz való jog

A jogorvoslathoz való jog mint alkotmányos alapjog megjelenik a Szabs. tv-ben is. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében „mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti”. Szabálysértési eljárásban ennek megfelelően – főszabályként – minden határozat és intézkedés ellen jogorvoslattal lehet élni.

9.3.7. A szabálysértési felelősség elbírálásának elve

A szabálysértési felelősség elbírálásának elve azt jelenti, hogy csak a büntető eljárásban hozott határozat köti ebben a kérdésben a szabálysértési hatóságot, bíróságot, sem a közigazgatási hatóság, sem más ügyben hozott bírósági döntés (pl. polgári eljárás során a felelősség megállapítása, munkajogi felelősség megállapítása) nem.

Ellenőrző kérdések

1. Jellemezze a szabálysértési eljárást általános értelemben!
2. Jellemezze a Szabs. tv. szerkezetét, az eljárások szabályozása szempontjából!
3. Milyen szabályok szerint kerülhet sor a szabálysértési felelősség megállapítására?
4. Mi az alapelv funkciója a szabálysértési eljárás során?
5. Milyen alapelveket ismer, amelyek meghatározóak a szabálysértési eljárásban?

6. Mi jellemzi a fair eljárás követelményét?
7. Mit jelent az officialitás a szabálysértési eljárásban?
8. Érvényesül az ártatlanság vétele a szabálysértési eljárás során? Hogyan foglalt állást az Alkotmánybíróság ebben a kérdésben?
9. Védelemhez való jog *versus* védekezéshez való jog. Mi érvényesül a szabálysértési eljárásban?
10. Kötelező-e a szabálysértési hatóságra, bíróságra nézve a polgári jogi, munkajogi felelősség megállapítása?

10. Fejezet

A szabálysértés miatt eljáró szervek

10.1. Történeti visszatekintés

A szabálysértések miatt eljáró szervek köre az egyes szabálysértési törvényekben időről időre másként került meghatározásra, attól függően, hogy mely cselekmények minősültek szabálysértésnek, illetőleg a közigazgatási büntetőjog értelmezése, elfogadottsága mennyiben volt meghatározó.

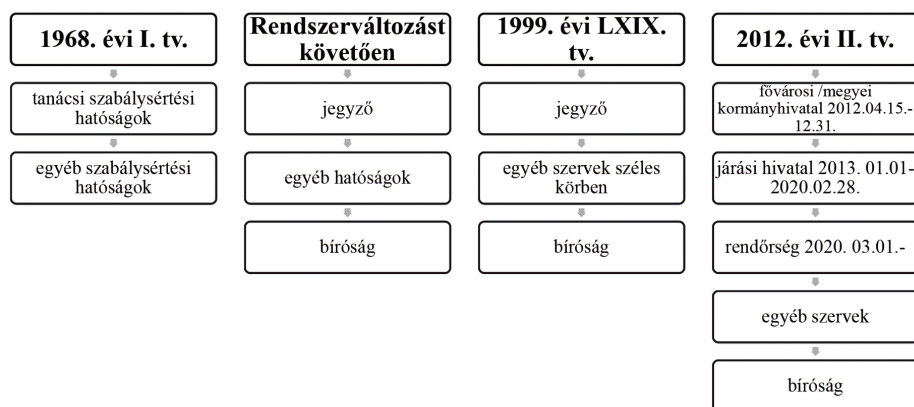
Az **első szabálysértési törvény** – az 1968. évi I. tv. a szabálysértésekről – általános szabálysértési hatóságként megkülönböztette az ún. **tanácsi szabálysértési hatóságokat** és az **egyéb szabálysértési hatóságokat**. Ez utóbbi szabálysértési hatóságok körébe tartozott pl. a rendőrség, a tűzrendészeti hatóság, a vámhivatal. A rendszerváltozást követően általános szabálysértési hatósággá vált a **községi, városi, megyei jogú városi, fővárosi kerületi jegyző**, emellett megmaradtak a speciális szabálysértési tényállások esetében eljáró egyéb szabálysértési hatóságok is, mint pl. a vámszervek és a rendőrség is. Az elzárással is büntethető szabálysértések átkerültek a **bíróságok** hatáskörébe.

A **második szabálysértési törvény** – 1999. évi LXIX. tv. a szabálysértésekről – alapvetően nem változtatott a szabálysértési hatósági szerepkörökön, a továbbiakban is a **jegyző** minősült általános szabálysértési hatóságnak, meghatározott ügyekben a vámszervek, illetőleg a rendőrség járt el. **Kiszélesítette** ugyanakkor a szabálysértések miatt eljáró **egyéb szervek** körét, így a törvényben meghatározott esetekben pl. a határőrség, a bányakapitányságok, a megyei munkabiztonsági és munkaügyi felügyelő, a nemzeti park igazgatóságok, a Szerencsejáték Felügyelet is hatáskört kapott az eljárásra. Az elzárással is büntethető szabálysértések a **bíróságok** hatáskörébe tartoztak.

A jelenleg hatályos **Szabs. tv.** – 2012. évi II. tv. a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartásról – 2012. április 15-én lépett hatályba és alapvető változtatásokat eredményezett a szabálysértés miatt eljáró szervek körében. Megszűnt a jegyző általános szabálysértési hatósági szerepköre, a **fővárosi és megyei kormányhivatalok** váltak általános szabálysértési hatósággá, e hatáskörüket a 2013. január 1-jével felállított **járási hivatalok** vették át. 2020. március 1-jével a **rendőrség** vált általános szabálysértési hatósággá. Emellett egyes, a Szabs.tv.-ben meghatározott szabálysértések miatt a Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladat- és hatáskörrel rendelkező szerve, valamint a Kormány által kijelölt, általában ágazati szervek, továbbá az egészségügyi államigaz-

gatási szerv járhatnak el. Az elzárással is büntethető szabálysértések esetében az eljáró szerv kizárólag a **járásbíróság** lehet.

6. ábra: Szabálysértési hatóságok és a bíróság
az 1968. évi I. törvénytől napjainkig

(szerk.: Szerző)

10.2. A szabálysértési hatósági hataskörök megosztása

A szabálysértési hatósági hataskörök jelenleg is különböző szervek között oszlanak meg. A Szabs. tv. a szabálysértési ügyeket **tárgyuk alapján** osztja meg a különböző szervek között. Az egyes **különös részi tényállásoknál** különösen nevesítésre került, hogy az adott tényállás esetében mely szerv rendelkezik hataskörrel az eljárás lefolytatására. Azon tényállásoknál, ahol nem található kifejezett hatasköri rendelkezés és a fejezet végén sem rendezi a törvény, úgy az **általános szabálysértési hatóság** jár el.

2020. március 1-jével a járási, fővárosi kerületi hivatalok általános szabálysértési hatósági szerepkörét a **rendőrség** általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervének szabálysértési hatósági feladatokra kijelölt szervei vették át. A rendőrség szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében. A rendőrség emellett a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértések esetén előkészítő eljárást folytat. Ez utóbbi eljárás részletei a későbbiekben kerülnek majd bemutatásra. A rendőrség mint általános szabálysértési hatóság mellett szabálysértési hatóságként nevesíti a Szabs. tv. a **Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladat- és hataskörrel rendelkező szervét**, a **Kormány által szabálysértési hatóságként kijelölt szerveket**, valamint az **egészségügyi államigazgatási szervet**. Szabály-

sértési elzárással is büntethető, valamint olyan szabálysértések miatt, amelyeket a Szabs. tv. ekként határoz meg, a **járásbíróság** jogosult eljárni.

A pénzügyi és kereskedelmi szabálysértések, így a vámszabálysértés, a vámszabálysértés elkövetőjének segítése, a vámmorgazdaság, a fémjelzési szabálysértés, a pénzutánzatra vonatkozó szabályok megszegése (209–213. §) szabálysértések miatt az eljárás a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe tartozik.

A köznevelés, a szakképzés és a felsőoktatás rendjét veszélyeztető szabálysértések, így az óvodai nevelésben való részvételi kötelezettség és a tankötelezettség megszegése, a nevelési-oktatási, szakképzési vagy felsőoktatási tevékenység folytatására vonatkozó szabályok megszegése, a szakképzésben részt vevő tanulók, illetve a képzésben részt vevő személyek szakirányú oktatására vonatkozó szabályok megszegése (247–249. §) esetében nem találhatunk külön hatásköri rendezést, így ebben az esetben az általános szabálysértési hatóság rendelkezik eljárási jogosultsággal.

A szabálysértési hatóságok és a **helyszíni bírságolásra feljogosított szervek** köre a Szabs. tv. rendszerében szétválik. Ha a helyszíni bírság lehetőségét a különös részi tényállás nevesíti, szabálysértés megvalósulásának észlelése esetén helyszíni bírság alkalmazására jogosultak a következő szervek/személyek:

- ✓ a rendőrség,
- ✓ a Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladat- és hatáskörrel rendelkező szerve,
- ✓ a hivatásos katasztrófavédelmi szerv arra felhatalmazott ügyintézője,
- ✓ a közlekedési hatóság ellenőre,
- ✓ a közterület-felügyelő,
- ✓ a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr,
- ✓ az erdészeti hatóság arra felhatalmazott ügyintézője,
- ✓ a halászati őr,
- ✓ a mezőőr.

A **rendőrség** szerepköre a helyszíni bírságolás esetében kettős, egyrészt bármely szabálysértés miatt kiszabhat helyszíni bírságot, másrészt viszont szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés miatt csak a rendőrség szabhat ki helyszíni bírságot.

10.3. A szabálysértési hatóságok hatásköre, illetékessége

A szabálysértési hatóság és a szabálysértési ügyben eljáró bíróság hatáskörének és illetékességének fennállását a szabálysértési **eljárás teljes folyamatában** köteles vizsgálni. Ha észleli a hatáskör, illetve az illetékesség hiányát, haladéktalanul át kell tennie az ügyet olyan hatósághoz, bírósághoz, amely hatáskörrel, illeté-

kességgel rendelkezik. Az alakiságot illetően a szabálysértési hatóság az **áttétel**-ről határozati formában, a bíróság végzéssel dönt.

A **szabálysértési hatóság hatáskörét** maga a **Szabs. tv.** rendezi, amennyiben kijelöli az adott szabálysértési ügyben eljáró hatóságot a különös részi tényállásban, illetve ennek hiányában az általános szabálysértési hatóság jár el. Szintén hatáskört alapoz meg a Szabs. tv. azon rendelkezésével, amelyben rögzíti, hogy a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértési ügyekben a bíróság jár el, illetőleg meghatározott szabálysértési tényállások esetében a bíróság is eljárhat.

Az **illetékesség** területi munkamegosztást jelent az azonos hatáskörű hatóságok között. A szabálysértési hatóság előtti eljárásban az illetékességet elsődlegesen az **eljárás alá vont személy lakóhelye** alapozza meg. Ha az eljárás gyorsabb és eredményesebb lefolytatása indokolja, akkor más okok is megalapozhatják a hatóság illetékességét. Ezek a **másodlagos illetékességi okok** a következők lehetnek:

- az eljárás alá vont személy tartózkodási helye, munkahelye, szolgálati helye,
- az elkövetés helye,
- a cselekmény felderítésének helye.

A szabálysértési eljárásban is érvényesül a **megelőzés elve**, így, ha több eljárás alá vont személy van és különböző szabálysértési hatóságok illetékességi területén laknak vagy tartózkodnak, az a szabálysértési hatóság jár el, amelyik az ügyben korábban intézkedett, vagy végzett eljárási cselekményt.

Előfordulhat, hogy az adott ügyben **több szabálysértési hatóság** állapítja meg a hatáskörét, illetőleg az illetékességét (pozitív hatásköri összeütközés, pozitív kollízió), vagy több hatóság állapítja meg hatáskörének, illetékességének hiányát (negatív hatásköri összeütközés, negatív kollízió). Ha vitás, hogy több szabálysértési hatóság közül melyik köteles eljárni, a hatáskörrel, illetékességgel rendelkező szabálysértési hatóságot

- rendőrkapitányság esetén a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság,
- NAV területi szerve esetén a Központi Irányítás,
- több rendőr-főkapitányság illetékességi területe esetén az Országos Rendőr-főkapitányság,
- ha ezen szabályok alapján nem oldható fel a hatásköri, illetékességi vita, akkor a szabálysértési szabályozásért felelős miniszter¹ jelöli ki.

Ha a **szabálysértési hatóság és a bíróság** között merül fel hatásköri vita, ebben az esetben a bíróság határozata a döntő.

¹ 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről 66. § (1) bekezdés 17. pontja alapján a belügyminiszter.

10.4. A bíróság hatásköre és illetékessége

Ha a szabálysértés szabálysértési elzárással is büntethető, az eljárás a bíróság hatáskörébe tartozik. A Szabs. tv. ezen túl is megállapíthat olyan szabálysértési tényállásokat, amelyek a bíróság hatáskörébe tartoznak. Ez utóbbira példa az Országgyűlési nemzetbiztonsággal foglalkozó állandó bizottsága ténymegállapító vizsgálati tevékenységének akadályozása (216/A. §), ebben az ügyben szintén bíróság hatáskörébe tartozik az eljárás lefolytatása, helyszíni bírság kiszabásának nincs helye.

Amíg a szabálysértési hatóság illetékességét az eljárás alá vont személy lakóhelye alapozza meg, addig a bíróság hatáskörébe tartozó szabálysértések esetében az **elkövetés helye szerint illetékes járásbíróság** jár el, tehát a bíróság illetékességét az elkövetés helye alapozza meg. A bíróság esetében is meghatároz a Szabs. tv. eljárást gyorsító másodlagos illetékességi okokat, amelyek a következők lehetnek:

- az eljárás alá vont személy lakóhelye,
- tartózkodási helye,
- munkahelye,
- a szabálysértés felderítésének helye szerint illetékes bíróság.

A bíróság előtti eljárásban is érvényesül a **megelőzés elve** abban az esetben, ha több eljárás alá vont személy szerepel az eljárásban, vagy ha az eljárás alá vont személy, illetve az eljárás alá vont személyek több cselekményét egy szabálysértési eljárásban bírálják el és különböző bíróságok illetékessége állapítható meg. Ebben az esetben az a bíróság jár el, amelyik az ügyben korábban intézkedett, korábban foganatosított eljárási cselekményt.

Ha vitás, hogy **több bíróság** közül melyik köteles eljárni, az eljáró bíróságot a törvényszék másodfokú tanácsa határozatban jelöli ki. Ha az **illetékességi összeütközés** különböző törvényszékek területén lévő bíróságok között merül fel, akkor a magasabb szintű bíróság jár el.

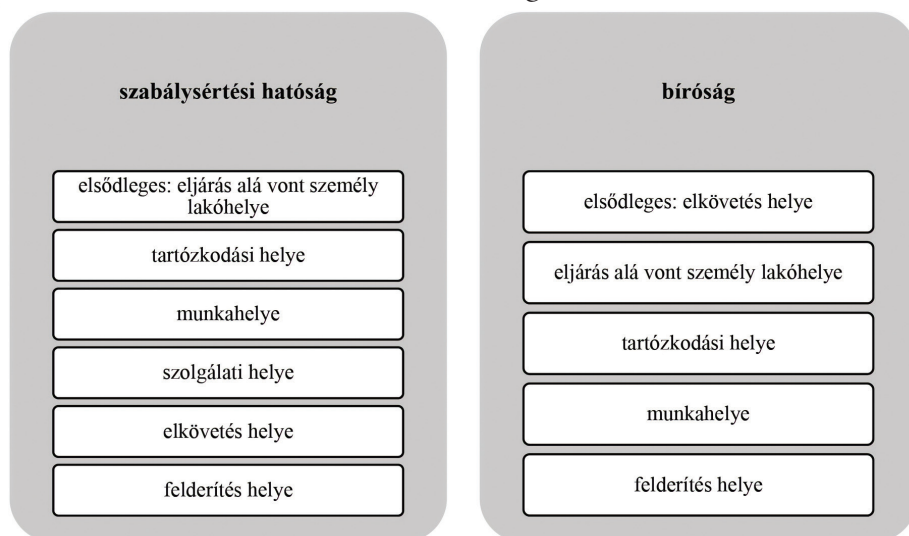
A bíróságok a szabálysértési ügyekben **jogorvoslati fórumként** is eljárnak. A szabálysértési hatóság határozata ellen benyújtott **kifogást** az ügyben érdemi határozatot hozó szabálysértési hatóság székhelye szerinti járásbíróság bírálja el. Ha az **ügyész** a szabálysértési hatóság eljárása, határozatai és intézkedései ellen intézkedést foganatosít² és azzal a szabálysértési hatóság nem ért egyet, az ügyben a szabálysértési hatóság székhelye szerinti járásbíróság hoz döntést.

Az elsőfokú bíróság végzése ellen benyújtott fellebbezést másodfokon a törvényszék tanácsulésen bírálja el.

² 2011. évi CLXIII. tv. az ügyészségről 30. §

A járásbíróság hatáskörébe tartozó ügyben **bíróági titkár** is eljárhat, ez alól egyetlen kivételt állapít meg a Szabs. tv. az Országgyűlési nemzetbiztonsággal foglalkozó állandó bizottsága ténymegállapító vizsgálati tevékenységének akadályozása tényállása esetén nem járható el a titkár (216/A. §).

7. ábra: Illetékességi okok

(szerk.: Szerző)

10.5. Az ügyész részvétele a szabálysértési eljárásban

Az ügyész a szabálysértési eljárásban is a **közérdek védelmezőjeként** vesz részt, **törvényességi felügyeleti** jogkört gyakorol. E jogkörében **ellenőrzi** a szabálysértési hatóságok eljárásának és intézkedésének **törvényességét**. Ez az ellenőrzési jogköre azonban kizárólag a szabálysértési hatóságokra terjed ki, a bíróságra nem. A törvényességi felügyelet gyakorlása kiterjed a szabálysértési nyilvántartási rendszerre is.

A törvényességi felügyeleti jogkör gyakorlása során **felhívást** bocsát ki, amennyiben az **ügy érdemére kiható törvénytisértést** állapít meg a határozat jogerőre emelkedésétől, illetőleg a végrehajtás elrendelésétől számított **egy éven belül**. Ha a szabálysértési hatóság az ügyészi felhívást **alaposnak** tartja, a törvénytisértő rendelkezést köteles nyolc napon belül az ügyészi indítványnak megfelelően visszavonni vagy módosítani és erről egyidejűleg az intézkedése megküldésével az ügyészt értesíteni. A felhívás **eredménytelensége** esetén az ügyész 30 napon belül a jogerős határozatot a bíróság előtt támadhatja meg. A bíróság az ügyészi indítvánnyról végzés formájában dönt.

Az ügyész elbírálja a szabálysértési hatóság intézkedése és határozata ellen benyújtott **panaszokat** (pl. szabálysértési őrizet, feljelentés elutasítása, szabálysértési eljárás megszüntetése), ez esetben döntése a szabálysértési hatóságra nézve **kötelező**.

Az ügyész a **kényszerintézkedések** felett is törvényességi ellenőrzést gyakorol, példaként említhető, hogy ügyészi jóváhagyás szükséges az elővezetéshez, a postai küldemény kézbesítés előtti lefoglalásáról az ügyész dönt.

Ellenőrző kérdések

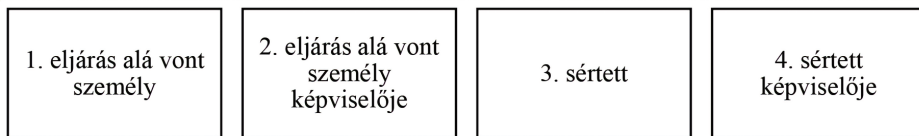
1. Hogyan alakult a szabálysértések miatt eljáró szervek köre az első és a második szabálysértési törvényben?
2. Ismertesse a Szabs. tv. szervi hatályát!
3. Mely szervek élhetnek a helyszíni bírságolási jogukkal?
4. Hogyan alakulnak a szabálysértési hatóság eljárása során a hatásköri és illetékességi szabályok?
5. Hogyan alakulnak a bíróság eljárása során a hatásköri és illetékességi szabályok?
6. Mi a szerepe az ügyésznek a szabálysértési eljárásban?

11. Fejezet

A szabálysértési eljárásban résztvevő személyek

A szabálysértési eljárásban részt vevő személyek lehetnek az eljárás alá vont személy, aki rendelkezhet képviselővel, továbbá a sértett, aki helyett szintén eljárhat képviselője. Az egyes, a szabálysértési eljárásban részt vevő személyek jogai, kötelezettségei az alábbiakban kerülnek összefoglalásra.

8. ábra: A szabálysértési eljárásban résztvevő személyek

(szerk.: Szerző)

11.1. Az eljárás alá vont személy

Az **eljárás alá vont személy** a szabálysértési eljárásban az, akivel szemben szabálysértési eljárás folyik, vagyis az, aki a szabálysértés feltételezett elkövetője. A Szabs. tv. eljárási garanciákat állapít meg számára, hogy az eljárás során jogait megfelelőképpen gyakorolhassa. A következőkben ismertetett jogok az eljárás megindításától megilletik az eljárás alá vont személyt.

Az eljárás során az eljárás alá vont személyt megillető **jogok** a következők:

- ☒ az ügy megismerésének joga,
- ☒ a részvétel joga,
- ☒ a nyilatkozattételhez való jog,
- ☒ a felvilágosítás, tájékoztatás kéréséhez való jog,
- ☒ az iratbetekintési jog,
- ☒ a képviseleti jog,
- ☒ a hallgatás joga,
- ☒ a jogorvoslathoz való jog.

Az eljárás alá vont személy jogosult megismerni, hogy milyen cselekmény miatt, milyen tények és bizonyítékok alapján folyik ellene a szabálysértési eljárás. Megtekintheti az ügy iratait, azokról másolatot kérhet, készíthet. Kivétel, ha az irat minősített adatot tartalmaz, a megismerhetőség azonban ebben az esetben is megilleti az eljárás alá vont személyt. A szabálysértési hatóság által foganatosított eljárási cselekményeknél jelen lehet, az eljárás bármely szakaszában észrevételt, indítványt tehet, kérdést intézhet a szabálysértési hatósághoz,

az eljárás szereplőihöz. Az eljárás bármely szakaszában képviselőt hatalmazhat meg. A szabálysértési eljárásban nem beszélhetünk védőről, csupán képviselőről. A képviselő esetében azonban nem érvényesül kötöttség, bárki lehet, aki nagykorú személy és nem áll fenn vele szemben kizáró ok. Az eljárás alá vont megtagadhatja a vallomástételt, megilleti a hallgatás joga (*Miranda-elv* érvényesülése), de az eljárás bármely szakaszában dönthet úgy, hogy mégis tesz vallomást.

Az eljárás alá vont személy megtagadhatja a vallomástételt, élhet a hallgatás jogával. Meghallgatása előtt jegyzőkönyvben foglaltak szerint figyelmeztetni kell arra, hogy nem köteles vallomást tenni, a vallomástételt az eljárás bármely szakaszában megtagadhatja, illetve bármikor dönthet úgy, hogy vallomást tesz. A Miranda-figyelmeztetésnek ki kell terjedni arra, hogy az, amit mond, bizonyítékként felhasználható, ellene és a javára is. A Miranda-szabály nemcsak a védekezés jogát, hanem az önvádra kötelezés tilalmát, a vallomástétel szabadságát és a terhelő bizonyíték szolgáltatása alóli mentességet is biztosítani hivatott. Az említett alakszerűséggel rögzített figyelmeztetés elmaradása az eljárás alá vont személy vallomását kizárja a bizonyítási eszközök közül, ami a döntés megalapozatlanságát, hatályon kívül helyezését vonhatja maga után. A figyelmeztetést és annak tudomásul vételét jegyzőkönyvbe kell foglalni és az eljárás alá vonttal aláíratni. Fiatalkorú esetén különösen ügyelni kell arra, hogy a közölt figyelmeztetéseket az eljárás alá vont személy korára és érettségére tekintettel, számára érthető módon fogalmazza meg a hatóság.

Az eljárás alá vont személy **kötelezettségei** a következőkben összegezhetők:

- ☒ megjelenési kötelezettség: idézésre köteles megjelenni, személyazonosságát igazolni,
- ☒ köteles a Szabs. tv.-ben meghatározott kényszerintézkedéseket tűrni,
- ☒ köteles alávetni magát a szakértői vizsgálatnak, beavatkozásnak, kivéve a műtétet és a műtétnek minősülő vizsgálati eljárást.

A Szabs. tv. az eljárás alá vont személy kötelezettségeként rögzít bizonyos személyhez fűződő, elsősorban az **elérhetőségére** vonatkozó adatok, valamint azok változása esetén a változások bejelentésének kötelezettségét. Ezek az adatok a következők: lakcím, értesítési cím, kézbesítési cím, tartózkodási hely, telefonos elérhetőség, elektronikus elérhetőség. A változást három munkanapon belül jelezni kell a szabálysértés miatt eljáró bíróságnak, hatóságnak.

11.2. Az eljárás alá vont személy képviselője

A második szabálysértési törvény a védő személyét, jogait határozta meg a szabálysértési eljárásban, a jelenleg hatályos Szabs. tv. a **képviselő** személyét, jogait tartalmazza. Az eljárás alá vont személy képviselője lehet törvényes képviselő,

meghatalmazott, illetőleg kirendelt képviselő. A **törvényes képviselő** általában a szülő, a gyám vagy a gondnok lehet. A **meghatalmazotti képviseletet** igen tág körben teszi lehetővé a Szabs. tv., meghatalmazott ugyanis bárki lehet, aki nagykorú. Az eljárás alá vont személy, vagy a törvényes képviselője a szabálysértési eljárás bármely szakaszában adhat meghatalmazást, a meghatalmazás írásban, közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat formájában történhet. A képviselő képviseleti jogosultságát az írásbeli meghatalmazás hatósághoz való **benyújtását követően** gyakorolhatja. Külön szabályok vonatkoznak a **Dáptv. szerinti rendelkezési nyilvántartásban** szereplő meghatalmazásra. Az eljárás alá vont személy képviselőjének meghatalmazására vonatkozó nyilatkozat a szabálysértési eljárásban csak a meghatalmazás elfogadásával és a képviselő ezen nyilatkozatának a nyilvántartásban való rögzítésével érvényes. A rendelkezési nyilvántartásba vett meghatalmazás az eljáró bíróságnak, hatóságnak való bejelentéstől hatályos. Az ún. **kirendelt képviselő** akkor lép be az eljárásba, amikor a Szabs. tv. kötelezően előírja a képviseletet. A szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés miatt őrizetbe vett személyt a rendőrség a gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából a **bíróság elé állítja**, ilyenkor a rendőrség **ügyvédet köteles kirendelni**, ha az eljárás alá vont személynek nincs meghatalmazott ügyvédje.

A képviselő az eljárás alá vont személy nevében jognyilatkozatot tehet, jogai megegyeznek az eljárás alá vont személy jogaival. A képviseleti jog gyakorolható az eljárás alá vont személy helyett, illetőleg vele együtt is. A képviselő az eljárás során az eljárás alá vont személlyel ellenőrzés nélkül kapcsolatot tarthat.

Kizárt a képviselőkénti eljárást, ha a személy az ügyben mint eljárás alá vont személy, sértett, vagy tanú vesz/vett részt.

11.3. A sértett

A szabálysértési eljárásban **sértett** az, akinek a szabálysértés jogát vagy a jogos érdekét sértette vagy veszélyeztette. Sértett lehet természetes, illetve jogi személy is. A szabálysértési ügyben lehet több sértett is, de az is előfordulhat, hogy nincs konkrét sértett. A sértett személye egybeeshet a feljelentővel, azonban ez nem szükségszerű. Sértetti pozícióban jár el, aki kárigényt terjeszt elő az szabálysértéssel összefüggésben.

A sértett **jogai** a következők:

- ☒ az eljárás bármely szakaszában észrevételt, indítványt tehet, kérdést tehet fel,
- ☒ jogairól és kötelességeiről a szabálysértési hatóságtól, az ügyésztől és a bíróságtól felvilágosítást kérhet,

- ☑ megtekintheti az *őt érintő* iratokat, azokról másolatot kérhet, illetve készíthet (korlátozott iratbetekintési jog),
- ☑ kérheti az eljárás alá vont személytől a szabálysértés folytán keletkezett kárának megtérítését, erre vonatkozóan polgári jogi igényt terjeszthet elő,
- ☑ magánindítványt terjeszthet elő,
- ☑ jogorvoslati jogával élhet (korlátozott, csak a kárigény elbírálását tartalmazó rendelkezéssel szemben).

A sértett **részt vehet** meghatározott eljárási cselekményeknél, pl. a tanú kihallgatásakor, a szemlén. A felelősséget megállapító jogerős határozatot, és a bíróság hatályban tartó, illetve megváltoztató végzését a sértettel is közölni kell.

A közvetítői (mediációs) eljárásban a sértett beleegyezése előfeltétele magának a szabálysértési **közvetítői eljárás** lefolytatásának.

A sértett **kötelezettségeit** is rögzíti az Szabs.tv. A sértett is köteles a **szakértői vizsgálatnak**, beavatkozásnak alávetni magát, kivéve a műtéti vagy annak minősülő vizsgálati eljárást. **Rendbírassággal sújtható** abban az esetben, ha alaptalanul vagy a hatóság ugyanazon tagja ellen ismételtén jelent be kizárási okot.

A sértett az őt megillető jogokat **képviselője útján** is gyakorolhatja.

11.4. A sértett képviselője

A szabálysértési eljárás bármely szakaszában a sértett törvényes képviselője vagy az általa vagy törvényes képviselője által írásban meghatalmazott **nagykorú személy** járhat el. A sértett képviselőjének jogai igazodnak a sértetti jogokhoz. A képviseleti jogok gyakorolhatók a sértett helyett, illetőleg a sértettel együtt is. Az alakiságokra ugyanazok a követelmények vonatkoznak, mint az eljárás alá vont személy meghatalmazott képviselőjére, ideértve a Dáptv. szerinti nyilvántartási rendelkezésre vonatkozó előírásokat is.

A sértett képviselője esetében is érvényesül a **kizárásra** vonatkozó szabály, nem járhat el képviselőként, ha az adott ügyben eljárás alá vont személy, vagy tanú, vagy ilyen minőségben volt érintett.

Ellenőrző kérdések

1. Ki minősül eljárás alá vont személynek a szabálysértési eljárásban?
2. Milyen alapvető jogok illetik meg, illetőleg kötelezettségek terhelik az eljárás alá vont személyt?
3. Ki lehet sértett a szabálysértési eljárásban?
4. Milyen alapvető jogok illetik meg, illetőleg kötelezettségek terhelik a sértettet?
5. Ki lehet az eljárás alá vont személy, illetőleg a sértett képviselője? Mihez igazodnak a képviselői jogok, kötelezettségek?

12. Fejezet

A szabálysértési hatóság előtti eljárás

12.1. A szabálysértési eljárás megindítása,
az eljárási akadályok, eljárási határidő

A szabálysértési hatóság előtti eljárás megindításának esetei a hivatalbóli eljárás elvénél is ismertetésre kerültek. Eszerint a szabálysértési hatóságnak, illetőleg a bíróságnak intézkednie kell az eljárás megindításáról, ha

- ☒ **feljelentés** érkezik, **magánindítványt** nyújtanak be a hatósághoz, illetőleg a bírósághoz,
- ☒ a helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv vagy személy **hivatalból észleli** a szabálysértés elkövetését, illetve a hatóság vagy a bíróság ilyenről **tudomást szerez**,
- ☒ közlekedési baleset alkalmával lefolytatott **szemle** során észlelte alapján,
- ☒ **előkészítő eljárásról** készített összefoglaló jelentés érkezik a bírósághoz a rendőrség közrendvédelmi szervétől, az elzárással is büntethető szabálysértésre vonatkozó iratokkal együtt.

Szabálysértési eljárás indul **helyszíni idézés** esetén is, ha a helyszíni bírság kiszabására jogosult az elkövető tetten éri, de az elkövető nem ismeri el a szabálysértés tényét. Ebben az esetben ő napon belüli időpontra a hatóság elé idézhető.

Magánindítványra üldözendő szabálysértés miatt csak a sértett kívánságára indítható meg a szabálysértési eljárás. Magánindítványnak minősül a sértett bármely olyan nyilatkozata, amely szerint az eljárás alá vont személy szabálysértési felelősségének megállapítását kéri. Az indítvány előterjesztésére harminc nap áll rendelkezésre a sértett számára. A magánindítvány visszavonható, a szabálysértési hatóság, illetve a bíróság érdemi döntésének meghozataláig.

9. ábra: A szabálysértési eljárás megindításának feltételei

A szabálysértési eljárás megindításának feltételei				
feljelentés, magánindítvány	hatóság hivatalból észleli, tudomást szerez	szemle	előkészítő eljárásról készített jelentés	helyszíni idézés

(szerk.: Szerző)

A **feljelentés formájára** vonatkozóan a Szabs. tv. nem tartalmaz kötelező alakíságot, szóban vagy írásban bárki tehet feljelentést. A tartalmat illetően kiemelendő, hogy a feljelentésnek **tartalmaznia kell** a feljelentett cselekmény helyének és idejének, az elkövetés körülményeinek a leírását, a bizonyítási eszközök megjelölését, az eljárás alá vont személy ismert személyi adatait. Ha lehetőség van rá, a bizonyítási eszközöket csatolni kell a feljelentéshez. A **magánindítvány** alakísága sem kötött, ebben az esetben a tartalom szerinti elbírálás elve érvényesül, a Szabs. tv. szerint a magánindítvány előterjesztőjének bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az eljárás alá vont személy szabálysértési felelősségre vonását kívánja, magánindítványnak kell tekinteni. A magánindítvány előterjesztésére a Szabs. tv. egy 30 napos határidőt tartalmaz, amelyet attól a naptól kell számítani, amelyen a magánindítvány előterjesztésére jogosult az eljárás alá vont személy kilétéről tudomást szerzett.

A szabálysértési hatóság – amennyiben az eljárás megindítását követően **eljárási akadályt** észlel – a következő **döntéseket** hozhatja:

- ✓ határozattal **el kell utasítani** a feljelentést nyolc napon belül, ha pl. a cselekmény nem szabálysértés vagy büntethetőséget kizáró ok áll fenn, elévült stb.,
- ✓ **fel kell függeszteni** az eljárást – szintén határozati formában – pl., ha előzetes előkérdés merül fel, ha ismeretlen helyen tartózkodik az elkövető,
- ✓ határozattal meg kell szüntetni az eljárást, pl. a cselekmény nem szabálysértés, nem az eljárás alá vont személy követte el, az eljárás alá vont személy meghalt, elévülés miatt nincs helye felelősségre vonásnak stb.

A szabálysértési eljárást a megindulásától számított **harminc napon belül** be kell fejezni. A határidőt a szabálysértési hatóság vezetője egy alkalommal legfeljebb újabb harminc nappal **meghosszabbíthatja**, ha az ügy bonyolultsága vagy más elháríthatatlan akadály indokoltá teszi.

12.2. Kártérítés érvényesítése a szabálysértési eljárásban

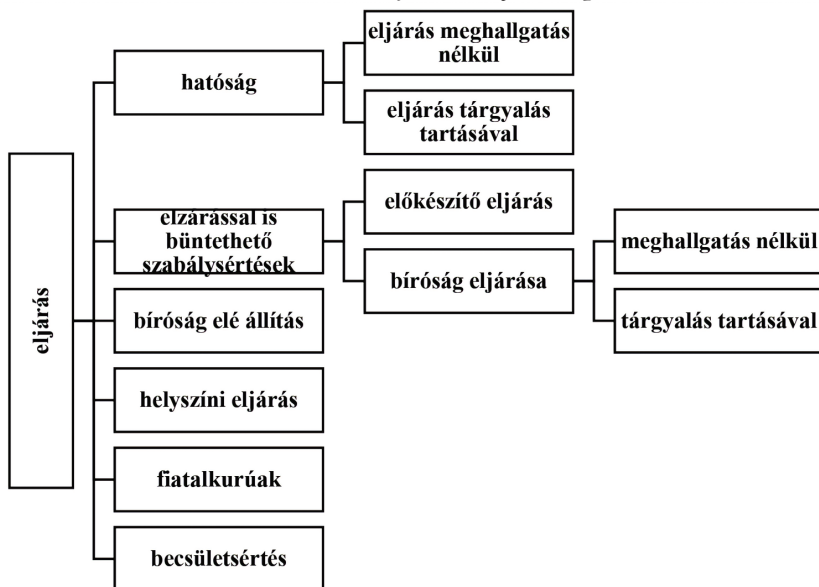
A **sértett** a szabálysértési eljárás során érvényesítheti **kárigényét**, kérheti a szabálysértés eredményeként keletkezett kárának a megtérítését. Az eljárás alá vont személy és a sértett a szabálysértési hatóság, illetve a bíróság előtt megálapodhat a szabálysértéssel okozott kár összegében és megtérítésének módjában. **Nyomatékos enyhítő körülményként** értékeli a hatóság, illetve bíróság, ha a kárt az eljárás alá vont személy a szabálysértési hatóság, illetve a bíróság határozatának meghozataláig megtéríti. Amennyiben erre nem kerül sor, a kár

értékét a **szabálysértési hatóság, illetve a bíróság határozza meg és kötelezi a szabálysértési határozatban** az eljárás alá vont személyt a kár megtérítésére.

12.3. Érdemi döntéshez vezető eljárás

A szabálysértési eljárás során a **tényállás tisztázását** követően kerülhet sor érdemi döntés meghozatalára. A tényállás tisztázásának kötelezettsége a **hatóságot terheli**, a bizonyítási teher a hatóság oldalán áll fenn. A tényállás tisztázása azt a folyamatot írja le, amelynek során a hatóság a szabálysértési tényállás szempontjából jelentőséggel bíró tényeket feltárja, megállapítja, a normatív, absztrakt tényállási elemeket összeveti a történeti tényállás elemeivel, rendszerezve a releváns tényállási elemeket.

10. ábra: A szabálysértési eljárás típusai

(szerk.: Szerző)

12.3.1. Eljárás meghallgatás nélkül

Az eljárás meghallgatás nélkül akkor folytatható és zárható le érdemi döntéssel

- ✓ ha a **tényállás tisztázott** és
- ✓ az eljárás alá vont személy vagy az eljárásban részt vevő más személy **meghallgatása nem szükséges**
- ✓ **egyéb bizonyíték** megszerzése **sem szükséges**.

Ha a fenti feltételek fennállnak, abban az esetben a szabálysértési hatóság az **eljárás iratai alapján** határozatban **pénzbírság** büntetést szabhat ki, illetve önállóan vagy büntetés mellett **járművezetéstől eltiltás, figyelmeztetés, elkobzás vagy kitiltás** intézkedést alkalmaz. A hatóság az eljárás alá vont személyt a szabálysértéssel okozott **kár** megtérítésére is kötelezi.

A meghallgatás nélküli eljárásban az eljárási határidő **tizenöt nap**.

A döntéssel szemben nincs helye kifogás benyújtásának, azonban az eljárás alá vont személy vagy képviselője, annak kézbesítésétől számított **nyolc napon belül** kérheti, hogy a szabálysértési hatóság **hallgassa meg**. A döntésében a hatóság tájékoztatja az eljárás alá vont személyt, hogy a meghallgatás tartása iránti kérelmében vallomását írásban is megteheti. A vallomás nem zárja ki, hogy utóbb a meghallgatása céljából a szabálysértési hatóság az eljárás alá vont személyt idézze. A kérelem alapján a szabálysértési hatóságnak **meg kell hallgatnia** az eljárás alá vont személyt. A meghallgatásra az erre irányuló kérelem érkezésétől számított öt napon belül idézést kell kibocsátani.

Ha az eljárás alá vont személy a meghallgatási kérelmében írásban tesz vallomást, abból ki kell tűnnie, hogy a vallomást a hamis vád következményeinek ismeretében tette, valamint annak, hogy az írásbeli vallomása mellett a meghallgatását a kérelme alapján nem kéri. Ez utóbbi szabályt 2024 február 19-ével iktatta be a jogalkotó, feltehetően annak érdekében került beiktatásra, hogy a szabálysértési hatóság munkáját egyszerűsítse, azonban alaposan mérülhet fel az az aggály, hogy ennek eredményeképpen az eljárás alá vont személy garanciális jogai csorbulhatnak.

A hatóság korábbi határozatát köteles visszavonni. A **meghallgatás nélküli határozat visszavonásáról és a meghallgatás eredményeként hozott új döntésről** egy határozatban kell rendelkezni. Az új határozat lehet az előzővel megegyező is, de többnyire a meghallgatásnak megfelelő új döntés születik. Ez ellen a döntés ellen jogorvoslattal lehet élni.

12.3.2. Tárgyalás tartásával való eljárás

A bizonyítási eljárás lefolytatása során **tipikus forma** a meghallgatás, amelyre a Szabs.tv, tárgyalásra vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

Bizonyítási eljárást kell folytatni minden olyan esetben, amikor a meghallgatás nélküli eljárás feltételei nem állnak fenn. Ha a hatóság közérdekű munka büntetést kíván alkalmazni, a meghallgatás során az eljárás alá vont személyt nyilatkoztatni kell, hogy hozzájárul-e a közérdekű munka büntetés kiszabásához.

A szabálysértési hatóság a felelősség megállapításáról mindkét eljárástípusban **határozattal** dönt.

12.4. Az elzárással is büntethető szabálysértések speciális eljárási szabályai

12.4.1. Az előkészítő eljárás

A **szabálysértési elzárással is büntethető** szabálysértéssel kapcsolatos feljelentést a rendőrségen kell megtenni. A rendőrség ebben az esetben előkészítő eljárást folytat le, amely a bíróság előtti eljárás előkészítését szolgálja. A rendőrség előkészítő eljárásának célja a tényállás felderítése, az elkövető kilétének megállapítása és a bizonyítási eszközök felkutatása és biztosítása.

A rendőrség felsorolt feladataiból kitűnik, hogy a tényállás-tisztázási kötelezettség tulajdonképpen e szervre hárul.

Az előkészítő eljárás határideje **harminc nap**, ezt az eljárási határidőt a rendőri szerv vezetője további harminc nappal meghosszabbíthatja. Az előkészítő eljárás befejező részeként a rendőrség egy **összefoglaló jelentést** készít és ezt az előkészítő eljárás során keletkezett iratokkal, bizonyítékokkal együtt átadja a bíróságnak. A szabálysértési eljárás megindításának tárgyalásakor láttuk, hogy ez az összefoglaló jelentés a bíróság előtti eljárás megindításának alapidokumentuma.

12.4.2. A bíróság meghallgatás nélküli eljárásban hozott határozata

Az elzárással is büntethető szabálysértések esetében a bíróság jár el. A bíróság saját hatáskörben bírálja el az elzárással is büntethető szabálysértések esetében a felelősség megállapíthatóságát. A bíróság ugyanúgy, mint a hatóság előtti eljárás során láttuk, eljárhat meghallgatás nélküli eljárásban, továbbá tárgyalás tartásával való eljárásban.

A bíróság **tárgyalás nélkül**, az előkészítő eljárás iratai, illetve a szabálysértési hatóság által lefolytatott eljárás iratai alapján bírálhatja el a szabálysértést, és hozhat tizenöt napon belül döntést, ha

- ☒ a tényállás tisztázott, bizonyítási cselekményre nincs szükség;
- ☒ az eljárás alá vont személy nem volt őrizetben;
- ☒ az eljárás alá vont személy vagy a tanú, a sértett, a szakértő meghallgatása nem szükséges;
- ☒ a közvetítői eljárásra utalás feltételei nem állnak fenn.

Ilyenkor a bíróság az **ügy iratai alapján dönt**. Kiszabhat pénzbírságot, alkalmazhat intézkedést, közérdekű munka és szabálysértési elzárás büntetés azonban nem szabható ki.

A bíróság meghallgatás nélküli eljárásban hozott elsőfokú határozata ellen nincs helye fellebbezésnek, de az eljárás alá vont személy és képviselője nyolc napon belül **kérheti tárgyalás tartását**.

12.4.3. Tárgyalás tartásával való eljárás

A bíróság a következő esetekben tart **tárgyalást** az elsőfokú eljárás keretében:

- ☒ ha a meghallgatás nélküli eljárás **feltételei nem állnak fenn**,
- ☒ ha a bíróság tárgyalás tartását tartja **szükségesnek**,
- ☒ ha az eljárás alá vont személy tárgyalás tartását **kérte**.

A tárgyalásra vonatkozó szabályokat a Szabs tv. tartalmazza. A bizonyítási eljárás menetének és terjedelmének meghatározása, valamint a tárgyalás rendjének biztosítása alapvetően a bíró feladata.

A bíróság tárgyalása nyilvános. A bíróság a tárgyalásra idézi az eljárás alá vont személyt, az eljárás alá vont személy képviselőjét. Ha a tárgyalást nem az eljárás alá vont személy kérte, illetőleg a bíróság nem tartja szükségesnek a megjelenését, akkor a bíróság az eljárás alá vont személyt értesíti. Az eljárás alá vont személy a szabálysértési tárgyaláson képviselővel is képviseltetheti magát, ha jelenléte nem kötelező. A tárgyalást a bíró az ügy megjelölésével nyitja meg, majd a megidézettek és az értesítettek számbavételét követően felhívja a tanúkat a tárgyalóterem elhagyására. A bizonyítás felvételének sorrendjét és terjedelmét a bíró állapítja meg. A bizonyítási eljárást az eljárás alá vont személy meghallgatásával kell kezdeni.

A bíróság az ügyet lehetőleg egy tárgyalási napon befejezi.

12.5. A bíróság elé állítás

A szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés miatt őrizetbe vett személyt a rendőrség a gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából a bíróság elé állítja.

A bíróság elé állításra két esetben van lehetőség, ha a

- ☒ rendőri szerv vagy
- ☒ helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv vagy személy kezdeményezi.

A bíróság elé állításra tehát csak **elzárással is büntethető** szabálysértés esetén kerülhet sor, ha az eljárás alá vont személyt **tettenérték**.

A bíróság soron kívüli eljárásának jogalapja, ha a rendőrség **őrizetbe veszi** az elzárással is büntethető szabálysértés tetten ért elkövetőjét. Az őrizet időtartama hetvenkét óra, amely alatt rendőrségi fogdán tartják fogva az eljárás alá vont személyt. A rendőrségnek gondoskodnia kell **kirendelt ügyvéd**ről (kötelező védelem), ha az eljárás alá vont személynek nincs meghatalmazott ügyvédje. A rendőrség köteles értesíteni a sértettet a tárgyalás időpontjáról, valamint gondoskodni arról, hogy a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak.

A bíróság elé állítás során megtartott **tárgyaláson** a rendőrség képviselője az iratokat és a tárgyi bizonyítási eszközöket a bíróságnak átadja, majd a feljelentést szóban előterjeszti. A bíróság meghallgatja az eljárás alá vont személyt, szükség szerint a sértettet és a tanúkat, a tárgyalás eredményeként **végzéssel** vagy megszünteti a szabálysértési eljárást, vagy büntetést szab ki, illetve intézkedést alkalmaz, és rendelkezik a szabálysértési költség viseléséről, továbbá a kár megtérítéséről.

Az ügydöntő végzés elleni **fellebbezési szándékról** haladéktalanul nyilatkozni kell. Ha a rendőrség képviselője, az eljárás alá vont személy, illetve a jogi képviselő a szabálysértési elzárás kiszabásával szemben fellebbezést jelent be és a bíróság a szabálysértési őrizetet meghosszabbítja, a bíróság az iratokat haladéktalanul felterjeszti a **törvényszékhez**. A járásbíróságnak nem áll jogában végzését a fellebbezés kapcsán módosítani vagy visszavonni.

A helyszíni bírság kiszabására jogosult személy, pl. a közterület-felügyelő, a természetvédelmi őr, a halászati őr, valamint a mezőőr is bíróság elé állíthatja az elkövetőt, ha

- ✓ elzárással is büntethető a szabálysértés,
- ✓ az eljárás alá vont személyt tetten érte és
- ✓ a tárgyalás megtartásának nincs akadálya.

12.6. A helyszíni eljárás

Ha az arra jogosult személy, szerv **a szabálysértésének helyszínén intézkedést tesz és** a szabálysértés elkövetését az érintett személy elismeri, vele szemben **helyszíni bírság** szabható ki. A helyszíni bírság mértéke hatezeröt száz forinttól hatvanöt ezer forintig terjedhet.

A helyszíni bírság mértéke közérdekű üzem működésének megzavarása szabálysértés esetén, ha azt járványügyi készültség ideje alatt követik el hatezeröt száz forinttól kettőszázezer forintig terjedhet.

Ha az eljárás alá vont személy a helyszíni bírság kiszabását aláírásával igazoltan **tudomásul veszi**, a helyszíni bírság ellen nincs helye jogorvoslatnak. Ha az

elkövető nem veszi tudomásul a bírságot, a helyszíni bírság kiszabására jogosult a tetten ért személyt a **szabálysértési hatóság elé idézheti**.

Halmazat esetén a helyszíni bírságra a következő szabályok irányadók, ha kötelező mértékű helyszíni bírsággal sújtandó szabálysértés és más szabálysértés egyidejű elbírálására kerül sor, a kiszabható helyszíni bírság nem lehet kevesebb, mint a kötelező mértékű helyszíni bírság, de az nem haladhatja meg az hatvanötezer, ismételt elkövetés esetén a kilencvenezer forintot.

12.7. A fiatalkorúak szabálysértéseire vonatkozó rendelkezések

A fiatalkorúval szemben a szabálysértési eljárást az **életkori sajátosságainak** figyelembevételével kell lefolytatni. hogy. A fiatalkorúval szemben alkalmazott **büntetés vagy intézkedés elsődleges célja** az, hogy a fiatalkorú helyes irányba fejlődjék és a társadalom hasznos tagjává válják, továbbá erősítse a törvények iránti tiszteletet.

A szabálysértési elzárás, közérdekű munka vagy pénzbírság kiszabására csak akkor kerülhet sor, ha a fiatalkorút **meghallgatják**. Meghallgatás nélkül csak intézkedés alkalmazható a tizennegyedik életévét be nem töltött elkövetővel szemben.

A **törvényes képviselőt, gondozót** a meghallgatásról, illetve a tárgyalásról azzal a felhívással kell értesíteni, hogy a fiatalkorú megjelenéséről gondoskodik. Amennyiben a törvényes képviselő megjelenésének akadálya van, a gyámhatóság képviselőjét kell a fiatalkorú meghallgatásának időpontjáról értesíteni. A fiatalkorú meghallgatására általában a törvényes képviselője jelenlétében kerül sor, kivéve, ha pl. a törvényes képviselő a szabálysértést a fiatalkorúval együtt követte el, illetve érdekellentét áll fenn, vagy nincs törvényes képviselője, vagy nem állapítható meg, hogy ki a törvényes képviselője. Ezekben az esetekben a gyámhatóság eseti gyámot rendel ki.

További eljárást is kezdeményezhet a hatóság, ha az eljárás alapján indokoltnak tartja, a fiatalkorú **védelembe vételét** is kezdeményezheti. Kötelező a védelembe vétel kezdeményezése, ha elzárással is sújtható szabálysértést követett el. Gyermekkorú elkövető esetében, ha elzárással is sújtható szabálysértési tényállást valósított meg a védelembe vétel szintén kötelező, kezdeményezésére jogosult a szabálysértési hatóság, az előkészítő eljárást lefolytató szerv, vagy a bíróság.

*A **védelembe vétel** a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. Alapvető szabályait [a gyermekek védelméről és a gyámiügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. \(Gyvt.\)](#) tartalmazza. Erre a gyámhatósági intézkedésre akkor*

kerülhet sor, ha a szülő (törvényes képviselő) a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható. A védelembe vétel nem érinti a szülő felügyeleti jogát. Védelembe vétel esetén a fiataalkorú, illetőleg a gyermek a családban marad, azonban a gyermekjóléti központ munkatársa által készített egyéni gondozási-nevelési tervet végre kell hajtani.

12.8. Becsületsértési ügyekre vonatkozó külön rendelkezések

A becsületsértési ügyekben az eljárás magánindítványra indul. Speciális eljárási határidő vonatkozik arra az esetre, amikor az elkövető és a sértett kölcsönösen követ el egymás sérelmére becsületsértést. Az egyik fél sérelmére elkövetett szabálysértés miatt megindult eljárásban a másik fél abban az esetben is jogosult a magánindítvány előterjesztésére, ha ennek határideje lejárt, az elévülési időn belül.

A szabálysértési hatóság az eljárás alá vont személyt és a sértettet **meghallgatásra megidézi**, képviselőjüket értesíti. Ha az ügyben több sértett van, valamennyit meg kell idézni. A meghallgatás során a szabálysértési hatóság megkísérli az eljárás alá vont személy és a sértett **kibékítését**. Ha a békítés eredménytelen marad, az általános szabályok szerint kell lefolytatni az eljárást. Ha a sértett vagy az eljárás alá vont személy a meghallgatást megelőzően már úgy nyilatkozik, hogy a kibékítés megkísérlését nem kívánja, a meghallgatást a hatóság mellőzi, és megállapítja, hogy a kibékítés eredménytelen, mivel annak megkísérlésére sem kerülhetett sor.

Ellenőrző kérdések

1. Milyen eljárástípusokat különböztethetünk meg a szabálysértési felelősség megállapítása során?
2. Milyen döntést hozhat a szabálysértési hatóság, ha eljárási akadály merül fel?
3. Mikor mellőzhető a meghallgatás?
4. Mi a funkciója a rendőri szervnek az elzárással is büntethető szabálysértések esetén?

5. Milyen szabályok szerint jár el a bíróság szabálysértési ügyben?
6. Mikor kerülhet sor bíróság elé állításra?
7. Mikor alkalmazható helyszíni eljárás?
8. Milyen specialitásai vannak a fiatalkorúak szabálysértési eljárásainak?
9. Hogyan jár el a szabálysértési hatóság becsületsértési ügyben?
10. Milyen eljárási határidők szabnak keretet az egyes eljárásoknak?

13. Fejezet

A bizonyítás a szabálysértési eljárásban

A szabálysértési hatóság az ügy megítélése szempontjából lényeges körülményeket köteles tisztázni, tehát érvényesül az officialitás elve, a bizonyítási kötelezettség a szabálysértési hatóságot terheli. Ha ehhez nem elegendők a rendelkezésre álló adatok, bizonyítási eljárást folytat le.

A **köztudomású tények**, illetőleg azon adatok, tények, körülmények bizonyítására, amelyről a szabálysértési hatóságnak **hivatalos tudomása** van, nincs szükség. Azokat a körülményeket kell tisztázni, amelyek az ügy megítélése, a **szabálysértési felelősség kérdésének eldöntése** szempontjából relevánsak, így

- ✓ szabálysértés tényállási elemei,
- ✓ szabálysértési kerettényállást kitöltő igazgatási szabályok elemei,
- ✓ felelősséget kizáró okok,
- ✓ szankció alkalmazását befolyásoló körülmények.

Bizonyításra elsősorban a **rendelkezésre álló adatokból, iratokból** kell, hogy sor kerüljön, amelynek forrásai a hatóság észlelése, a feljelentés, a helyszíni bírság által kiszabására jogosult által készített feljegyzés és az előkészítő eljárás iratai.

13.1. A bizonyítás elvei

A bizonyítási eljárás során érvényesül a **hivatalból való eljárás** elve, azaz a szabálysértési hatóság és a bíróság a Szabs.tv.-ben megállapított feltételek fennállása esetén köteles a szabálysértési eljárást lefolytatni. A szabálysértési hatóság, bíróság feladata annak bizonyítása, hogy a szabálysértés megvalósult, az eljárás alá vont személy követte el és nem áll fenn a felelősséget kizáró körülmény. A **bizonyítási teher** tehát a hatóságot, bíróságot terheli. Az eljárás alá vont nem kötelezhető vallomástételre, nem kötelezhető arra, hogy önmagára nézve terhelő vallomást tegyen.

Az **ártatlanság vélelme** alapján senki sem tekinthető szabálysértés elkövetésében felelősnek mindaddig, amíg szabálysértési felelősségét a szabálysértési hatóság vagy a bíróság jogerős határozata nem állapította meg. A kétséget kizáróan nem bizonyított körülményt nem lehet az eljárás alá vont személy terhére értelmezni (*in dubio pro reo*). Az eljárás alá vont személyt megilleti a **védekezéshez való jog**, a szabálysértési hatóság és a bíróság köteles biztosítani, hogy az eljárás alá vont személy a törvényben meghatározott módon védekezhessen.

A bizonyítás törvényességét hivatott biztosítani az a szabály, hogy csak azok a bizonyítékok használhatók fel, amelyeket az arra feljogosított hatóságok törvényes eljárás keretében szereznek meg.

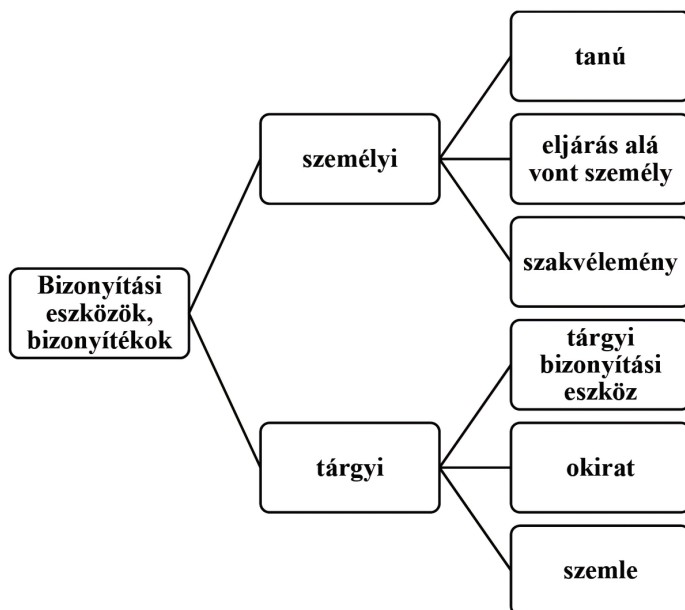
13.2. A bizonyítási eszközök

A szabálysértési hatóság **relatív szabadsággal** rendelkezik a bizonyítási eszközök megválasztásában, a törvényi keretek között szabadon választhatja meg az alkalmazandó bizonyítási eszközt.

A bizonyíték a bizonyítás eszköze, a bizonyíték a bizonyítási eszközből származik. A bizonyítás eszközei lehetnek személyi jellegű és tárgyi bizonyítási eszközök.

- **Személyi jellegű bizonyítékok**
 - a tanúvallomás,
 - az eljárás alá vont személy vallomása
 - a szakvélemény,
- **Tárgyi jellegű bizonyítási eszközök, bizonyítékok**
 - a tárgyi bizonyítási eszköz,
 - az okirat,
 - a szemle.

11. ábra: Bizonyítási eszközök, bizonyítékok a szabálysértési eljárásban

(szerk.: Szerző)

A bizonyítékok **értékelésére** egyenként és összességükben szabadon kerülhet sor, a döntés indokolási kötelezettsége magában foglalja a bizonyítékok értékelési szempontjainak indokolását is.

13.2.1. A tanúvallomás

Tanúként az hallgatható meg, akinek a bizonyítandó tényről **tudomása van**. A tényállás tanú vallomásával is bizonyítható. A tanút az eljárás során kötelezettségek terhelik és jogok illetik meg.

A tanú **kötelezettségei**:

- ☒ idézésre köteles megjelenni,
- ☒ vallomást tenni,
- ☒ vallomásában igazat mondani,
- ☒ kérdésekre válaszolni,
- ☒ szakértő számára a kért felvilágosítást megadni,
- ☒ köteles válaszolni a személyazonosságra, az eljárás alá vont személyhez, sértetthez való viszonyára vonatkozó kérdésekre akkor is, ha egyébként a vallomástételt megtagadhatja.

A tanú **jogai**

- ☒ adatainak zártan kezelését kérheti,
- ☒ vallomástételt megtagadhatja,
- ☒ jogaira és kötelezettségeire való figyelmeztetés,
- ☒ kérelmére a költségeinek megtérítésére jogosult.

A tanú vallomástételének lehetnek abszolút és relatív akadályai. Az **abszolút akadály** azt jelenti, hogy az illető személy nem hallgatható meg tanúként, ilyen esetek a következők:

- az, akitől a testi vagy szellemi állapota miatt nem várható bizonyítékként értékelhető vallomás,
- minősített adatról az, aki a titoktartási kötelezettség alól az arra jogosult szervtől vagy személytől nem kapott felmentést,
- az, aki foglalkozásánál, hivatásánál vagy köz megbízatásánál fogva titoktartásra köteles, ha a tanúvallomásával e kötelezettségét megsértené.

A **relatív akadály** a tanúvallomás megtagadásának lehetőségét foglalja magában. A tanúvallomást megtagadhatja az, aki

- az eljárás alá vont személy hozzátartozója,
- magát vagy hozzátartozóját szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésével vádolná, az ezzel kapcsolatos kérdésben,

- médiatartalom-szolgáltató, vagy vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy, ha a tanúvallomással a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétét felfedné, az ezzel kapcsolatos kérdésben.

A tanú **meghallgatására** vonatkozó szabályokat a Szabs. tv. részletesen tartalmazza. A tanúkat egyenként kell meghallgatni, lehetőség szerint az eljárás alá vont személy jelenlétében. A még meg nem hallgatott tanú nem lehet jelen az eljárás alá vont személy, más tanú és a szakértő meghallgatásakor. A tanú meghallgatásán nem lehet jelen az eljárás alá vont személy és az eljárás egyéb résztvevője, ha a tanú minősített adatról tesz vallomást. Ha elrendelték a tanú adatainak zártan kezelését, az eljárás alá vont személy a tanú meghallgatásán csak akkor lehet jelen, ha a tanú ehhez hozzájárul

A meghallgatást **megelőzően**

- ✓ meg kell állapítani a tanú személyazonosságát, valamint
- ✓ azt, hogy az eljárás alá vont személynek vagy a sértettnek hozzátartozója-e, továbbá, hogy
- ✓ az ügyben más okból érdekelt vagy elfogult-e.

A tanút a vallomás megkezdése előtt **figyelmeztetni kell** jogaira, kötelezettségeire és a hamis tanúzás, valamint a hamis vád jogkövetkezményeire. A tizennegyedik életévét be nem töltött személyt csak akkor lehet tanúként meghallgatni, ha a vallomásától várható bizonyíték más bizonyítási eszközzel nem pótolható, a tizennyolcadik életévét be nem töltött tanú meghallgatásán törvényes képviselője is részt vehet.

Tanúvallomásra főszabály szerint szóban kell, hogy sor kerüljön, a bíróság, illetve a szabálysértési hatóság engedélyezheti, hogy a tanú a szóbeli meghallgatását követően vagy helyette írásban tegyen vallomást, azt saját kezűleg leírja és aláírja.

13.2.2. A szakértő és a szakvélemény

Ha a szabálysértési **felelősségre vonás szempontjából jelentős**, bizonyítást igénylő **tény** megállapításához vagy megítéléséhez **különleges szakértelem** szükséges, a szabálysértési hatóság, illetve a bíróság szakértőt rendel ki.

Elsődlegesen azt kell tisztázni, hogy **ki rendelhető ki** a szabálysértési eljárásban szakértőként. Szabálysértési eljárásban szakértőként eljárhat

- a szakértői névjegyzékben szereplő igazságügyi szakértő,
- a szakvélemény adására feljogosított gazdasági társaság,

- a szakértői intézmény,
- a külön jogszabályban meghatározott állami szerv, intézmény, szervezet,
- kellő szakértelemmel rendelkező személy vagy intézmény (eseti szakértő).

A szabálysértéssel okozott **kár** értékének megállapításához szakértő **hivatalból nem** rendelhető ki. Ha eljárás alá vont személy vagy a sértett indítványozza és a szakértő várható költségét megelőlegezi, ebben az esetben a hatóságnak nincs mérlegelési jogköre, a szakértő kirendelése **kötelező**. Az eljárás alá vont személy és a sértett köteles alávetni magát a szakértői vizsgálatnak, illetve beavatkozásnak. A szakértőt **kirendelő határozat** tartalmazza a szakértő feladatainak meghatározását.

A szakvélemény elkészítésére a szabálysértési eljárásban **írásos formában** kerülhet sor. A szakértői vélemény tartalma elsődlegesen a kirendelő hatóság által feltett kérdések megválaszolására tér ki, másrészt pedig a kérdésekkel összefüggő más szükséges megállapításokat közli a hatósággal a szakértő. Ha a szakvélemény **hiányos, önmagával ellentmondó megállapításokat tartalmaz**, a kirendelő hatóság felhívására a szakértő köteles a kért felvilágosítást megadni, a szakvéleményt kiegészíteni. Ha a szakvélemény hiányossága így sem pótolható, illetve ellentmondásai nem oldhatók fel, kérelemre vagy hivatalból más szakértő is kirendelhető.

A szakértő **meghallgatása** során a szakvélemény előadása előtt meg kell állapítani a szakértő személyazonosságát, tisztázni kell, hogy az ügyben érdekelt vagy elfogult-e. A szakvélemény előadását követően a szakértőhöz kérdések intézhetők.

13.2.3. A tolmács

Tolmács bevonására kerül sor a szabálysértési eljárásba, ha **nem magyar anyanyelvű személy** az eljárás során az anyanyelvét kívánja használni. Ha a meghallgatandó személy **hallássérült, siketvak**, kérésére jelnyelvi tolmács közreműködésével kell meghallgatni. Amennyiben a meghallgatandó személy **beszéd fogyatékos**, kérésére a meghallgatás helyett írásban tehet nyilatkozatot. A tolmácsra a **szakértőre** vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni. Díját és költségeit az állam viseli.

Ha a kirendelt tolmács fordításának minősége sérti az eljárás alá vont személy jogát vagy jogos érdekét, másik tolmács rendelhető ki. Ugyanez a helyzet a kirendelt szakfordító esetében is, ha a fordításának minősége sérti az eljárás alá vont személy jogát vagy jogos érdekét, másik szakfordító rendelhető ki.

13.2.4. Az eljárás alá vont személy vallomása

A meghallgatás megkezdése előtt meg kell állapítani az eljárás alá vont személy személyazonosságát. Figyelmeztetni kell arra, hogy **nem köteles vallomást tenni**, illetve azt bármikor megtagadhatja, továbbá, hogy amit mond, az **bizonyítékként felhasználható**. A figyelmeztetést és az eljárás alá vont személy választát jegyzőkönyvbe kell foglalni. Ha a **figyelmeztetés elmarad**, az eljárás alá vont személy vallomása nem vehető figyelembe bizonyítékként. Az eljárás alá vont személyt nem terheli az igazmondási kötelezettség.

Ha az eljárás alá vont személy a vallomástételt **megtagadja**, figyelmeztetni kell arra, hogy ez az eljárás folytatását nem akadályozza, nem érinti az eljárás alá vont személy kérdezési, észrevételezési és indítványtételi jogát sem.

Ha vallomást tesz, figyelmeztetni kell, hogy a vallomásában **mást hamisan nem vádolhat**. Nyilatkoztatni kell azokról a **személyi körülményeiről**, amelyek az alkalmazandó joghátrány megállapítása szempontjából jelentősek lehetnek (pl. vagyona, jövedelme, családi körülményei, foglalkozása, végzettsége, képzettsége, munkahelye, egészségi állapota). A felsorolt körülményeket a szabálysértési hatóság, illetve a bíróság csak akkor veszi figyelembe a büntetés, intézkedés kiszabásánál, ha ezekről tudomása van.

13.2.5. A szembesítés

Ha az eljárás alá vont személy, a tanú **vallomásai egymással ellentétesek**, az ellentétet szükség esetén szembesítéssel lehet tisztázni. A szembesítettek a vallomásukat egymással előszóban közlik, megengedhető, hogy egymásnak az ügyvel kapcsolatban kérdéseket tegyenek fel.

Ha a tanú vagy az eljárás alá vont személy védelme ezt szükségessé teszi, a tanú, illetve az eljárás alá vont személy szembesítését mellőzni kell. A tizenegyedik életévét be nem töltött, valamint fiatalkorú személyt törvényes képviselőjének jelenlétében és csak akkor lehet szembesíteni, ha a szembesítés benne nem kelt félelmet.

13.2.6. A tárgyi bizonyítási eszközök

Tárgyi bizonyítási eszköz **minden olyan dolog**, amely

- a szabálysértés elkövetésének **nyomait hordozza**,
- a szabálysértés **elkövetése útján jött létre**,
- amelyet a szabálysértés elkövetéséhez **eszközüül használtak**, vagy
- amelyre a szabálysértést **elkövették**.

Tárgyi bizonyítási eszköznek minősül az **okirat**. A szabálysértési hatóság, illetve a bíróság tény vagy körülmény igazolására kiállított okiratot vagy más iratot bizonyítási eszközként használhat, ha az a szabálysértési eljárásban valamely bizonyítandó tény bizonyítására alkalmas.

13.2.7. A szemle

A szemle fontos eszköz a bizonyítási eljárás során, ha **személy, tárgy vagy helyszín** közvetlen megtekintése, illetve megfigyelése szükséges. A szemle tárgyának birtokosa köteles lehetővé tenni a tárgy, illetve a helyszín megtekintését, megfigyelését.

Ha a szemletárgy birtokosa médiatartalom-szolgáltató, vagy vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy, nem terheli a kötelezettség, ha ezzel a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétét felfedné. A bizonyítás szempontjából jelentős körülményeket kell rögzíteni. Ha a bizonyításhoz szükséges, a szemle tárgyról fényképet vagy más felvételt, rajzot kell készíteni és azt a jegyzőkönyvhöz kell csatolni.

Ellenőrző kérdések

1. Kit terhel a bizonyítási kötelezettség a szabálysértési felelősség megállapítása során?
2. Milyen körülményeket kell tisztázni a szabálysértési felelősség megállapítása érdekében?
3. Milyen elvek érvényesülnek a bizonyítási eljárás során?
4. Milyen bizonyítási eszközök használhatók a bizonyítási eljárásban? Milyen bizonyítékokat ismer?
5. Ki lehet tanú? Milyen tanúzási akadályok merülhetnek fel? Milyen jogokkal és kötelezettségekkel írta le a tanú eljárási helyzetét? Milyen szabályok érvényesülnek a tanú meghallgatása során?
6. Az eljárás alá vont köteles vallomást tenni? Mit jelent a Miranda-elv érvényesülése?
7. Ki lehet szakértő a szabálysértési eljárásban? Mikor kerülhet sor a kirendelésére?

8. Hogyan folytathat a szabálysértési hatóság szembesítést?
9. Milyen tárgyi bizonyítékokat használhat fel a szabálysértési hatóság a felelősség megállapításához?
10. Mire szolgálhat a szemle?

14. Fejezet

A szabálysértési hatóság, a bíróság érdemi döntése

A szabálysértési **eljárás célja** a szabálysértési felelősség megállapítása, az érdemi döntés meghozatala. A szabálysértési **hatóság** az ügy érdemében, a szabálysértési felelősség megállapításáról **határozat** formájában dönt. A határozatot írásba kell foglalni. A **bíróság** az érdemi döntését **végzés** formájában hozza meg.

Az érdemi, ügydöntő határozatokat **tartalmuk szerint** csoportosíthatjuk

- ☒ **marasztaló határozatokra**, amelyben büntetés kiszabására, intézkedés alkalmazására kerül sor,
- ☒ **megszüntető határozatokra**, amelyek lezárják az eljárást.

Az érdemi határozatokon kívül a Szabs. tv. számos olyan döntésről is tartalmaz rendelkezést, amelyeket határozat formában kell meghozni, ilyenek lehetnek pl. az áttétel, a kizárás kérdésében való döntés, az eljárás felfüggesztése. Eljárási jellegű határozatnak minősül pl. a szakértő kirendelése, az elővezetésről, őrizetbe vételről való rendelkezés, a lefoglalás, házkutatás, a rendbíróság kiszabása. A Szabs. tv. ezen rendelkezéseket ún. **egyéb határozatnak** tekinti, amelyek alaki és tartalmi követelményeire az ügydöntő határozatra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

A Szabs. tv. meghatározza azokat az elemeket, amelyeket a jogkövetkezményt tartalmazó, marasztaló jellegű határozatnak tartalmaznia kell. Ezeket a követelményeket értelemszerűen valamennyi érdemi határozatra is érvényesíteni kell. Az alakszerű határozat bevezető részből, rendelkező részből, indoklásból és záró részből áll.

A határozatot jegyzőkönyvbe kell foglalni. Külön íven kell megszövegezni a határozatot, ha azt kézbesítés útján közlik. A jegyzőkönyvbe foglalt vagy az ügyiratra feljegyzett határozatban nem kell feltüntetni a szabálysértési hatóság nevét, az ügyszámot, valamint a határozathozatal helyét és idejét, ha azok az iratból kitűnnek.

12. ábra: A szabálysértési hatóság határozatának
tartalmi és formai követelményei

(szerk.: Szerző)

Ellenőrző kérdések

1. Milyen formában hoz döntést a szabálysértési hatóság?
2. Mi a bíróság döntésének formája?
3. Tartalmuk szerint hogyan csoportosíthatjuk a döntéseket?
4. Milyen formai és tartalmi követelményeket kell alkalmazni az egyéb határozatokra?
5. Milyen főbb egységekből áll az alakszerű határozat?
6. Mit kell tartalmaznia a szabálysértési hatóság érdemi döntésének?

15. Fejezet

Jogorvoslat a szabálysértési hatóság, a bíróság határozata ellen

A szabálysértési hatóság határozata elleni jogorvoslat a **kifogás**. Indokolt kifogást **nyolc napon belül** nyújthat be az **eljárás alá vont személy** és képviselője, illetve a **sértett**, de csak abban az esetben, ha kár megtérítésére kötelezést is tartalmaz a határozat. A kifogást benyújtó olyan adatokra, tényekre, bizonyítékokra hivatkozhat, amelyek az elsőfokú eljárásban nem merültek fel.

A kifogás **halasztó hatályú rendes** jogorvoslati eszköz, melynek eredményeként a szabálysértési hatóság a határozatát **visszavonhatja, vagy módosíthatja**. Ha a hatóság nem változtatja meg a határozatát, a kifogást a hatóság elbírálásra megküldi a járásbíróságnak.

A szabálysértési eljárás során még meg nem ismert új tényekre vagy bizonyítékokra figyelemmel a hatóság a kifogás alapján az eljárás alá vont személy javára **megváltoztathatja** a határozatát. Az eljárás alá vont a kifogás alapján megváltoztatott határozat ellen nyolc napon belül **ismételten kifogást nyújthat be**, melyben csak a határozat megváltoztatással érintett megállapításait lehet kifogásolni.

A módosított határozat ellen benyújtott kifogást az első fokon eljáró szabálysértési hatóság már nem vizsgálhatja, elbírálása a járásbíróság hatáskörébe tartozik.

A bíróság a kifogás alapján másodfokon jár el, egyesbíróként. A bírósági hatáskörbe tartozó ügyekben a bírósági titkár is eljárhat, ha a döntés tárgyalás mellőzésével meghozható. A bíróság öt napon belül a kifogást megvizsgálja, tárgyalás nélküli eljárásban tizenöt napon belül, tárgyalás tartása nélkül, iratok alapján bírálja el. Ha a kifogást benyújtó személy kifejezetten kérte a tárgyalás tartását, vagy a bíróság szükségesnek tartja, a bíróság tárgyalást tart. A bíróság **végzéssel** a szabálysértési hatóság határozatát

- **hatályban tartja**, ha a kifogás alaptan,
- **megváltoztathatja**, módosíthatja a tényállást, ennek alapján az eljárás alá vont személy javára dönthet, ha a tárgyaláson új bizonyíték merül fel és ennek alapján a bíróság olyan új tényt állapít meg, amelynek folytán súlyosabb minősítést kell alkalmazni, vagy jelentős mértékben súlyosabb büntetést kell kiszabni, hátrányosabb rendelkezést hozhat,
- **megváltoztatja**, ha a szabálysértési hatóság jogszabályt helytelenül alkalmazott,

- határozatot **hatályon kívül helyezi és az eljárást** megszünteti, ha pl.
 - a cselekmény nem szabálysértés;
 - bizonyítottság hiánya;
 - a szabálysértést nem az eljárás alá vont személy követte el;
 - az eljárás alá vont személy meghalt, vagy vele szemben felelősséget kizáró ok áll fenn;
 - a cselekményt büntető- vagy szabálysértési eljárás keretében jogerősen elbírálták (kétszeres elbírálás tilalma);
 - a szabálysértés büntethetősége elévült;
 - eredményes a közvetítői eljárás.

A bíróság **üggyöntő végzésével** szemben nincs helye rendes jogorvoslatnak.

A szabálysértési hatóságnak nem az ügy érdemében hozott határozatával szemben **panasznak** van helye. A következő intézkedésekről rendelkező határozatok támadhatók panasszal azok részéről, akikre a határozat rendelkezést tartalmaz, illetve az intézkedés érintette, vagy érinthetett volna:

- elővezetés kivételével a kényszerintézkedés tárgyában hozott,
- a feljelentést elutasító,
- a szabálysértési eljárást megszüntető,
- a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelmet elutasító határozat, intézkedés,
- a rendbíróságot kiszabó határozat.

Ha a szabálysértési hatóság a panaszt alaposnak találja, annak három napon belül helyt ad és a sérelmezett határozatát visszavonja vagy módosítja, továbbá a sérelmezett helyzet megszüntetése érdekében szükséges intézkedést megteszi. Ha a szabálysértési hatóság a panasznak nem ad helyt, az iratokat három napon belül az illetékes ügyészségnek küldi meg.

Ellenőrző kérdések

1. Mi a kifogás?
2. Mi a panasz?
3. Ki dönt a kifogásról?
4. A bíróság milyen döntést hozhat a kifogás tárgyában?
5. Milyen határozatokkal szemben van helye panasznak?

Felhasznált és ajánlott irodalom

- AMBRUS István: *A szabálysértési jog tudománya és néhány elvi kérdése*. In: Koltay András – Gellér Balázs (szerk.): *Jó kormányzás és büntetőjog*. Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest, 2022. 19–35.
- AMBRUS István: *Szabálysértési jog*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2022.
- ÁRVA Zsuzsanna: *A szabálysértési jog szabályozási rendszerének alapkérdései*. Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis, 2007. 7–26.
- ÁRVA Zsuzsanna: *Az igazságszolgáltatás és a végrehajtás elválasztásának 140 éve*. Miskolci Jogi Szemle, 2010/2. 31–49. https://www.mjsz.uni-miskolc.hu/files/egyeb/mjsz/201002/5_arvazsuzsanna.pdf
- BALOGH Elemér: *A magyar büntetőjogi dogmatika kezdetei*. Jogtörténeti Szemle, 2008/4. 1–8. <https://majt.elte.hu/media/70/f4/a5ad13a16c0412c25e7c827aef2672192c2643bfcff67968704864655908/MAJT-Jogtorteneti-Szemle-200804.pdf>
- BISZTRICZKI László – KÁNTÁS Péter: *A szabálysértési törvény magyarázata. Kommentár gyakorlati példákkal*. 3. átdolg. kiad. HVG-ORAC Kiadó, Budapest, 2017.
- CSEMÁNÉ VÁRADI Erika – GÖRGÉNYI Ilona – GULA József – HORVÁTH Tibor – JACSÓ Judit – LÉVAY Miklós – SÁNTHA Ferenc: *Magyar büntetőjog. Általános rész*. Wolters Kluwer, Budapest, 2014. https://mersz.hu/dokumentum/wk83_1/
- CSERÉP Attila – FÁBIÁN Adrián – RÓZSÁS Eszter: *Nagykommentár a szabálysértési törvényhez. Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényhez*. Wolters Kluwer, Budapest, 2018.
- HOLLÁN Miklós – NAGY Judit (szerk.): *A szabálysértési jog tankönyve*. Dialóg Campus – Wolters Kluwer, Budapest, 2019.
- KIS Norbert: *Mérföldkö vagy határkö? Mérlegen az új szabálysértési törvény*. Magyar Rendészet, 2016/3. 81–87.
- MÁTHÉ Gábor: *A kihágás egységes anyagi jogi intézmény*. Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás, 2020/3. 98–107. http://real.mtak.hu/123529/1/06_Mathe_98-107_PPB_2020_3.pdf

- NAGY Marianna: *A közigazgatási szankciórendszere*. In: Jakab András – Könczöl Miklós – Menyhárd Attila – Sulyok Gábor (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. 2019. <http://ijoten.hu/szocikk/a-kozigazgatas-szankciorendszere>
- NAGY Marianna: *Szabálysértési jog*. Fazekas Judit (szerk.): *Közigazgatási jog Általános rész III*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2013. 295–341.
- NAGY Marianna: *Quo vadis domine? Elmélkedések a szabálysértések helyéről a 2012. évi szabálysértési törvény kapcsán*. *Jogtudományi Közlöny*, 2012/5. 217–226.
- SKORKA Tamás: *A szabálysértési törvény első évtizede*. *Magyar Rendészet*, 2023/2. 201–220.

FUNDAMENTA FONTIUM IURIS PUBLICI

A szegedi közjogi iskola tankönyvei

Sorozatszerkesztő: Csink Lóránt

- Csatlós Erzsébet: *Európai közigazgatás*. Szeged, 2021.
- Csatlós Erzsébet – Siket Judit: *Közigazgatási alapismeretek*. Szeged, 2021.
- Csatlós Erzsébet – Siket Judit: *Hatósági eljárásjogi alapismeretek*. Szeged, 2022.
- Csatlós Erzsébet: *Contemporary Issues of Public Administration – Globalisation*. Szeged, 2022.
- Siket Judit: *A szabálysértési jog alapjai*. Szeged, 2022.
- Csatlós Erzsébet: *Writing a paper . Basic guidance for PhD students*. Szeged, 2022.
- Csatlós Erzsébet – Siket Judit: *Közigazgatási alapismeretek*. 2. átdolg. kiad. Szeged, 2023.
- Csatlós Erzsébet: *European Administration. The Basic Principles Governing the Administration of the European Union*. Szeged, 2025.
- Csatlós Erzsébet: *European Administration. The Basic Principles Governing the Administration of the European Union. Test Booklet for E-learning Purposes as a Supplement to the Textbook*. Szeged, 2025.
- Siket Judit: *A szabálysértési jog alapjai*. 2. átdolg. kiad. Szeged, 2025.

Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

weboldal: www.juris.u-szeged.hu

e-mail: jik@juris.u-szeged.hu